

Preventie- en handhavingsplan

voor de uitvoering van de
Alcoholwet

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Wettelijke basis.....	4
1.3 Relatie met ander gemeentelijk beleid	5
2. Uitgangspunten voor beleid.....	6
2.1 Landelijk probleem	6
2.2 Omgevingsbenadering	6
2.3 Integrale beleidsvisie	6
3. Alcoholgebruik jeugd en jongvolwassenen in Apeldoorn	7
3.1 Alcoholgebruik jeugd in de gemeente Apeldoorn	7
3.2 Alcoholgebruik jongeren en jongvolwassenen in de gemeente Apeldoorn.....	8
3.3 Samenvattend alcoholgebruik jeugd en jongvolwassenen	9
3.4 Naleving leeftijdsgrens en ervaringscijfers Handhaving	9
3.5 Informatie van samenwerkingspartners	10
3.6 Realisatie van doelstellingen uit de afgelopen beleidsperiode	12
3.7 Concluderend	14
4. Doelstellingen en focus de komende beleidsperiode	16
4.1 Doelstellingen.....	16
4.2 Subdoelstellingen afname alcoholgebruik onder de 18 jaar	16
4.3 Subdoelstellingen verbeterde naleving	18
4.4 Subdoelstelling op Samenwerking	18
5. Activiteiten communicatie en educatie	19
5.1 Alcoholverstrekkers	19
5.2 Onderwijs.....	19
5.3 Ouders en de thuissituatie.....	20
5.4 Publiekscommunicatie.....	21
6. Activiteiten Handhaving	22
6.1 Uitgangspunten van toezicht.....	22
6.2 Wie houden toezicht	22
6.3 Waar controleren we/ vormen van toezichtcontroles	23
6.4 Hotspots en prioritering	23
6.5 Uitvoeringsplan handhaving drank en horeca	24
7. Regelgeving	25
8. Samenwerking, uitvoering en evaluatie	26
8.1 Samenwerking met externe partners	26
8.2 Uitvoering en evaluatie	26
9. Activiteiten en Financiën	27
9.1 Uitvoering communicatie en educatie.....	27

9.2 Uitvoering Veiligheid en Handhaving	29
9.3 Uitvoering Regelgeving en Samenwerking	29
Bijlage 1 Schadelijke effecten van alcoholgebruik en drinkmotieven	30
Bijlage 2 Analyse alcoholgebruik onder jongeren in Apeldoorn	32
Bijlage 3 Samenvatting van de gesprekken met stakeholders	36
Bijlage 4 Wijzigingen in de Alcoholwet	44
Bijlage 5 Literatuur en bronnen	46
Bijlage 6 Uitvoeringsplan handhaving drank en horeca 2023	48

---

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Uit onderzoeksresultaten van de GGD van 2021 blijkt dat het alcoholgebruik onder jongeren (iets) is toegenomen. Voor jongeren is het extra gevaarlijk om alcohol te drinken. Jongeren hebben bij het drinken van een gelijk aantal glazen alcohol een hoger alcoholpromillage dan volwassenen. Ze zijn kleiner en lichter en hebben minder lichaamsvocht waarover de alcohol zich verdeelt. Hierdoor lopen jongeren al bij minder glazen een groter risico op bijvoorbeeld onveilige of ongewenste seks, verkeersongelukken en agressief gedrag. Ook op het gebied van gezondheid kunnen er problemen ontstaan. Door veel drinken kan het hart, de lever en de maag beschadigd raken. Alcohol verstoort daarnaast de ontwikkeling van de hersenen. Dit kan van invloed zijn op het karakter en het gedrag van jongeren. Jongeren die op vroege leeftijd drinken, lopen op latere leeftijd een risico op het ontwikkelen van een alcoholprobleem. Met dit Preventie- en Handhavingsplan Alcohol (verder PenH-plan) wil gemeente Apeldoorn jongeren beschermen tegen de schadelijke effecten van alcohol op de gezondheid en de veiligheid. Elke jongere heeft immers het recht om gezond en veilig op te groeien.

Dit is een geactualiseerde versie van het PenH-plan die per 2022 eindigde. Het heeft een looptijd van 4 jaar (2024 – 2027). De actualisatie heeft geleid tot een aantal aanscherpingen in de geplande activiteiten op het gebied van preventie en handhaving. De actualisatieslag is tot stand gekomen na beoordeling van de meest recente beschikbare cijfers over alcoholgebruik onder jongeren in Apeldoorn, landelijke onderzoeken, ervaringen van lokale partners en advies van de GGD Noord- en Oost-Gelderland (NOG). Ook de nieuwe alcoholwet, voorheen Drank- en Alcoholwet, biedt nieuwe mogelijkheden voor preventie- en handhavingsactiviteiten. Het 'Model Preventie- en Handhavingsplan', januari 2021, van het Trimbos Instituut is als basis gehanteerd voor de actualisatie.

1.2 Wettelijke basis

Het doel van de Alcoholwet is het tegengaan van schadelijke gevolgen van alcoholgebruik en het terugdringen van en alcohol gerelateerde overlast. De wet valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en is daarmee primair een gezondheidswet. Het toezicht op de naleving van de Alcoholwet is sinds 2013 decentraal belegd en is daarmee de verantwoordelijkheid van de gemeente. Een van de verplichtingen die de wet oplegt is het opstellen van een preventie- en handhavingsplan, artikel 43a, met name gericht op jongeren. In het plan moeten de doelstellingen en de activiteiten op het gebied van preventie en handhaving worden beschreven.

Het vaststellen van het PenH-plan alcohol moet wettelijk gezien gelijktijdig met de vaststelling van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid. De nota gemeentelijk gezondheidsbeleid is in Apeldoorn onderdeel geworden van de kadernota Maatschappelijke Voorzieningen die een langere looptijd heeft dan het PenH-plan alcohol. Ook is het vorige PenH-plan verlengd door een stop in de uitvoering vanwege de COVID19 pandemie. Er is daarom besloten om het plan te actualiseren en vervolgens elke vier jaar weer. Op deze manier voldoen we aan de wettelijke termijn van vier jaar.

1.3 Relatie met ander gemeentelijk beleid

Het PenH-plan richt zich op het gemeentelijke terrein waar alcoholpreventie en handhaving van de Alcoholwet samenkomen en elkaar kunnen versterken. Daarmee is het geen samenvoeging van het gehele preventie-en handhavingsbeleid alcohol binnen de gemeente. Voor zowel het preventie- als het handhavingsdeel vindt een verdere doorvertaling plaats naar de praktijk. De nadere uitwerking van het handhavingsdeel is opgenomen in het 'uitvoeringsplan handhaving, drank en horeca'. De nadere uitwerking van het preventiedeel is onderdeel van Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). In het Lokaal Preventie Akkoord zijn ook ambities met betrekking tot alcohol opgenomen. De preventie-activiteiten hebben een link met de activiteiten van het Actieplan Preventie en Gezondheid.

Dit PenH-plan gaat over jongeren en jongvolwassenen (14-18 jaar). Alcoholpreventie bij volwassenen is opgenomen in bijvoorbeeld het Lokaal Preventie Akkoord van Apeldoorn.

Het PenH-plan Alcohol richt zich op het brede publiek (universeel en collectief). Verslavingszorg en problematiek met huiselijk geweld vragen een andere aanpak. Daarom hebben we deze onderwerpen niet in dit plan opgenomen.

Het PenH-plan Alcohol is het resultaat van het werk van een gemeentelijke kerngroep met medewerkers uit de vakgroep Veiligheid van de afdeling Concernzaken, de afdeling Beleid Maatschappelijke Ontwikkeling, Evenementen, Preventie en Handhaving en Juridische Zaken, aangevuld met de samenwerking met verschillende partners binnen de domeinen gezondheid en veiligheid, waaronder de GGD, verslavings-preventie, politie, onderwijs, CJG en vertegenwoordigers van horeca en sport.

---

2. Uitgangspunten voor beleid

2.1 Landelijk probleem

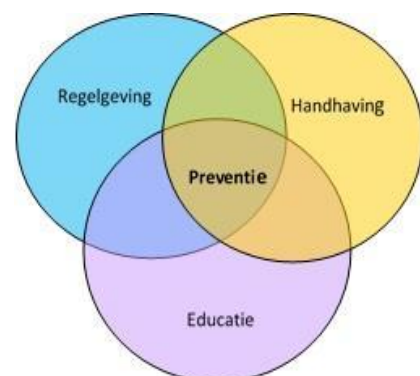
In dit plan staat hoe gemeente Apeldoorn de jeugd wil beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik. Jongeren zijn extra kwetsbaar voor de gevolgen van alcoholgebruik. Alcohol een sterker effect heeft op hun lichaam en het is extra schadelijk voor hersenen die nog in ontwikkeling zijn. Er zijn aanwijzingen dat jongeren die op vroege leeftijd drinken een groter risico hebben op problematisch alcoholgebruik op latere leeftijd. Daarnaast kan alcoholgebruik voor jongeren allerlei gezondheidsproblemen opleveren. Ook voor de maatschappij heeft het negatieve gevolgen. In bijlage 1 staat meer informatie over de schadelijke gevolgen voor jongeren. Sinds 1988 is het alcoholgebruik onder Nederlandse jongeren flink toegenomen. Jongeren gingen in de afgelopen decennia *meer, vaker en op jongere leeftijd* drinken. In 2003 waren Nederlandse jongeren zelfs koplopers bingedrinken in Europa, dus bij één gelegenheid meer dan vijf drankjes drinken. Er werd sterk ingezet op het voorkomen van drinken door jongeren onder de 16. In 2014 is de leeftijdsgrens omhooggegaan naar 18. Dit heeft gezorgd voor een algehele daling in alcoholgebruik onder de 16 jaar. Bij jongeren van 16 jaar en ouder blijft alcoholgebruik een probleem en landelijk stagneert de daling sinds 2019. Om alcoholverbruik onder jongeren te voorkomen is de bijdrage van iedereen in de gemeenschap nodig: scholen, sportverenigingen, ouders, horeca en zorg/welzijn. Daarom betrekken we deze partijen bij de beleidsontwikkeling en de uitvoering. Gezamenlijk zetten we in op een gezonde bevolking, zonder alcoholgebruik onder de 18 jaar en met verantwoorde alcoholverstrekking aan en verantwoord alcoholgebruik door jongvolwassenen.

2.2 Omgevingsbenadering

De systeemtheorie van Holder (1998) maakt duidelijk dat alcoholgebruik altijd het resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker bepaalt. Holder laat daarmee zien dat alcoholpreventie nooit alleen op het individu gericht kan zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de fysieke en sociale omgeving van de drinker beïnvloeden. In de omgeving van de jonge drinker spelen locaties waar alcohol verstrekt wordt, alcoholverstrekkers, scholen en ouders een belangrijke rol. Het Preventie- en handavingsplan richt zich op deze omgevingsinvloeden.

2.3 Integrale beleidsvisie

Het preventiemodel van Reynolds (2003) borduurt voort op de systeemtheorie van Holder. Het preventiemodel kent drie beleidspijlers: educatie, regelgeving en handhaving. De pijlers overlappen elkaar gedeeltelijk (figuur 1). Juist in de overlap is het integrale PenH-plan terug te zien: het model maakt duidelijk dat educatie, regelgeving en handhaving bijdragen aan het voorkomen van (problemen door) alcoholgebruik. Dat impliceert dat meerdere gemeentelijke afdelingen en daardoor ook meerdere typen maatregelen worden ingezet bij de preventie en aanpak van de alcoholproblematiek.

Figuur 1: Preventiemodel Reynolds (2003)

3. Alcoholgebruik jeugd en jongvolwassenen in Apeldoorn

Dit hoofdstuk beschrijft het alcoholgebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Apeldoorn op basis van onderzoek van de GGD NOG, de cijfers van naleving op de leeftijdsgrens, ervaring van handhaving en de waarnemingen van maatschappelijke partners, sport en horeca.

3.1 Alcoholgebruik jeugd in de gemeente Apeldoorn

Het alcoholgebruik onder jeugd (12-18) wordt gemeten aan de hand van de GGD Gezondheidsmonitor Jeugd. De Gezondheidsmonitor Jeugd wordt iedere vier jaar bij tweede- en vierdeklassers op het voorgezet onderwijs afgenomen. De monitor geeft inzicht in onder meer leeftijd, schooltype, frequentie van gebruik, dronkenschap, wijze van verkrijgen van alcohol en de rol van ouders. De laatste volledige Gezondheidsmonitor Jeugd is in 2019 afgenomen. In verband met corona is er in 2021 aanvullend een verkorte monitor uitgevoerd. De belangrijkste uitkomsten staan in onderstaande tabel van de GGD NOG. De volledige analyse staat in bijlage 2.

Tabel 1: *Uitkomsten van de Gezondheidsmonitor Jeugd (2021) t.a.v. Alcohol*

	Klas 2	Klas 4	Apeldoorn totaal	MIJ/OV	Nederland
Heeft ooit alcohol gedronken (slokjes of heel glas of meer)	42%	65%	55%	56%	53%
Heeft in de afgelopen 4 weken alcohol gedronken	15%	43%	30%	31%	29%
Heeft in de afgelopen 4 weken 5 of meer drankjes bij 1 gelegenheid gedronken (bingedrinken)	8%	31%	20%	22%	20%

Tussen 2007 en 2015 zagen we een grote daling in het alcoholgebruik onder jeugd. In 2019 was deze daling helaas gestagneerd. Uit de resultaten van 2021 blijkt dat het alcoholgebruik onder jeugd (iets) toegenomen is. In vergelijking met de gehele regio Midden IJssel Oost Veluwe en heel Nederland is dit ongeveer gelijk.

Wat valt op? Van alle jongeren heeft meer dan de helft (55%) ooit alcohol gedronken. Dit is meer dan in 2019 (48%). Meer vierdeklassers (65%) dan tweedeklassers (42%) hebben ooit alcohol gedronken. Ook heeft een groter percentage van de jongens dan van de meisjes (jongens 58%, meisjes 51%), en een groter percentage van de vmbo'ers (61%) dan van de havo/vwo'ers (49%) ooit alcohol gedronken.

Bingedrinken is het drinken van vijf of meer drankjes tijdens één gelegenheid. Eén op de vijf scholieren (20%) deed aan bingedrinken in de laatste vier weken. Dit is nagenoeg gelijk aan 2019 (19%). Bingedrinken komt meer voor bij vierdeklassers (31%) dan bij tweedeklassers (8%) en vaker bij vmbo'ers (27%) dan bij havo/vwo'ers (14%).

Verreweg de meeste scholieren drinken in de thuisomgeving (45%). Zij krijgen de alcohol van vrienden (23%) of van hun ouders (19%). Hierin zien we verschillen tussen de tweede- en vierdeklassers. De tweedeklassers krijgen de alcohol relatief vaker van hun ouders, de vierdeklassers van vrienden of het door een ander laten kopen. Ook zien we verschillen tussen drankgebruik van jongeren in de stad versus de omliggende dorpen van Apeldoorn. In de dorpen hebben meer jongeren ooit een heel glas of meer alcohol gedronken (43%) versus jongeren in de stad (31%). Ook zijn er meer bingedrinkers in de dorpen (29%) versus jongeren in de stad (19%). In de Gezondheidsmonitor Jeugd geeft slechts 1% van de alcohol drinkende jongeren aan te drinken bij (sport)verenigingen.

Ouders die zelf (veel) drinken, zijn toleranter ten aanzien van alcoholgebruik bij hun kinderen, dan ouders die minder drinken. Hoewel de invloed van peers (leeftijdgenoten, vrienden) op het gedrag toeneemt met de leeftijd, blijven ouders invloed houden op het drinkgedrag van hun opgroeiende kind bijvoorbeeld via hun houding ten opzichte van alcohol of door de afspraken die zij met hun kind maken (Engels e.a, 2013). Uit de Jeugdmonitor blijkt dat ongeveer de helft van de ouders van scholieren die alcohol drinken, instemt met het alcoholgebruik.

3.2 Alcoholgebruik jongeren en jongvolwassenen in de gemeente Apeldoorn

Naast de jeugd op het voortgezet onderwijs keken we ook naar alcoholgebruik onder jongvolwassenen (16- 25). Hiervoor gebruikten we de uitkomsten van de gezondheidsmonitor jongvolwassenen.

	16-17 jaar	18-25 jaar	Apeldoorn totaal	MIJ/OV	Nederland
Drinkt niet ¹	39%	15%	20%	19%	17%
Heeft ooit alcohol gedronken (slokjes of heel glas of meer)	80%	97%	93%	93%	93%
Zware drinker (1 keer in de week minstens 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen op 1 dag)	21%	25%	24%	26%	28%

Tabel 2: Uitkomsten van de Jongvolwassenenmonitor (2019) t.a.v. Alcohol

Uit de resultaten van de Jongvolwassenenmonitor blijkt dat 80% van de 16-17-jarigen ooit alcohol heeft gedronken en dat 61% wel eens alcohol drinkt. De meeste 16-17-jarigen die drinken, drinken gemiddeld meer dan een glas per dag. 21% is zelfs een 'zware drinker' en drinkt wekelijks minstens 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen op 1 dag. Ook de 16-17-jarigen drinken het meest in de thuisomgeving: 33% drinkt 'thuis, met anderen' en 47% 'bij anderen thuis'. De meeste 16-17-jarigen krijgen de alcohol van oudere vrienden (45%), laten het door anderen kopen (30%) of krijgen het van hun ouders (19%). Van de 16-17-jarigen die ooit (een heel glas of meer) alcohol hebben gedronken geeft 70% aan dat ouders alcoholgebruik goed vinden of er niets van zeggen.

Wat valt op? Meer mannen hebben ooit alcohol gedronken en er zijn minder 'niet drinkers' dan bij vrouwen. Het verschil tussen het drinkgedrag en het opleidingsniveau wordt minder naarmate de leeftijd stijgt. Van de groep van 18-25-jarigen hebben meer jongvolwassenen ooit alcohol gedronken dan de groep van 16-17-jarigen. 16-17-jarigen zijn echter *relatief* vaker zware drinkers dan 18-25-jarigen.

¹ De Gezondheidsraad en het Wereld Kanker Onderzoek Fonds (WKOF) adviseren zowel mannen als vrouwen om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één standaardglas alcohol per dag. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten alcoholhoudende dranken.

3.3 Samenvattend alcoholgebruik jeugd en jongvolwassenen

- Drie op de tien scholieren (2e en 4e klas) hebben recent alcohol gedronken. Degenen die drinken, drinken veel. 16-/17-jarigen drinken vaak meer dan het gezondheidsadvies. Dit is vergelijkbaar met de cijfers van de regio.
- Er wordt meer gedronken door jongeren onder de 18 in dorpen dan door leeftijdsgenoten in het stedelijk gebied. Daarom is er meer aandacht voor drankgebruik in de dorpen nodig.
- Risicogroep: 3e/4e klas van het voortgezet onderwijs. Procentueel is het alcoholgebruik onder de tweedeklassers echter meer gestegen. Educatie moet dus al vanaf 2e klas van het voortgezet onderwijs ingezet te worden.
- Alcoholgebruik vindt vooral plaats in de privésfeer; thuis of bij anderen thuis.
- Jongeren krijgen alcohol meestal van anderen. Vooral van hun ouders of oudere vrienden.

3.4 Naleving leeftijdsgrens en ervaringscijfers Handhaving

Voor minderjarigen is het makkelijk om aan drank te komen. Het gewogen nalevingspercentage² is gestegen van 37,9% in 2020 naar 39,4% in 2022 (Bureau Objectief, 2022). Dat betekent dat de naleving is verbeterd ten opzichte van 2020. Bij slijterijen, avondwinkels, sportkantines en supermarkten is de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in 2022 significant hoger dan de naleving in 2020. We zien vooral bij horeca en cafetaria's een verminderde naleving.

Naleving leeftijdsgrens door verkooppunten in %³

	2020	2022
Supermarkten	58,1	62,6
Slijterijen	66,3	71
Avondwinkels	41,0	46,9
Cafetaria's	29,8	24,8
Horecagelegenheden	29,0	23,7
Sportkantines	23,9	28,8
Thuisbezorgkanalen	12,4	10,0
Webshops	8,8	10,0

De gemeente Apeldoorn is landelijk gezien een gemiddelde gemeente. De nalevingsscores in Apeldoorn zijn vergelijkbaar met de landelijke scores. Daarom baseren wij ons in het PenH-plan op de uitkomsten van het landelijk onderzoek naleving.

² Een totaal gemiddelde van de nalevingscijfers waarbij rekening gehouden wordt met de 'gewichten' van de percentages; niet elk nalevingscijfer telt even zwaar mee, omdat de populaties van de verkoopkanalen verschillen in grootte.

³ Bureau Objectief: Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcohol- en tabaksverkoop 2022.

De gemeentelijke handhavers van de afdeling Preventie, Toezicht en Handhaving (PTH) voeren de handhaving op de Alcoholwet uit. Ze werken in uitgaansgebieden in de stad en in de dorpen. De Prinsennacht, het Drakenbootfestival, carnaval en zomerfeesten in de dorpen zijn de evenementen waar veel jongeren naartoe komen en waar veel wordt gedronken. Tijdens deze evenementen houdt PTH-toezicht op alcoholgebruik door minderjarigen. Het aantal bekeuringen aan minderjarigen voor het bij zich hebben van alcohol fluctueert enorm in de jaren 2018 tot 2022. In 2019 waren dit er 123, in 2020 - 26, in 2021 -16, 2022 -39 in 2023 -77 (tot 25-5-2023). Dit heeft zowel te maken met bezetting van het PTH-team en met de COVID19 crisis, waar het uitgaans- en evenementleven was stilgelegd.

De meeste bekeuringen voor het bij zich hebben van alcohol door minderjarigen, worden uitgedeeld tijdens evenementen of in de parken tijdens warme zomerdagen. Na de COVID19 lockdown constateerde de afdeling PTH een kleine toename in dronken minderjarigen. De controleurs van de gemeente, de politie, de horecaondernemers en de evenementenorganisatoren werken goed samen waar het gaat over de veiligheid in de horeca. Hierbij is alcoholgebruik onder minderjarigen ook een onderdeel van gesprek. Deze samenwerking uit zich onder ander in reguliere overleggen voor horeca en nachthoreca. De algemene indruk hierbij is dat handhaven goed werkt. In de nieuwe Alcoholwet (juli 2021) is wederverstrekking (het kopen van alcohol voor een minderjarige) strafbaar geworden. Veel jongeren van 16/17 geven aan dat ze alcohol van oudere vrienden krijgen of dit door hen voor ze laten kopen. Hierop kan nu ook worden gehandhaafd.

Medewerkers van de afdeling PTH geven aan dat openbaar dronkenschap bij jongeren onder de 18 niet veel voorkomt. Wel wordt er veel gedronken onder de 18 jaar, waarbij jongeren inventief zijn met zowel valse ID-kaarten en het meenemen van alcohol. Ook zijn er enkele horecaondernemingen waar het vermoeden is dat er alcohol wordt geschonken aan jongeren onder de 18 jaar. Deze ondernemingen kennen veelal de handhavers, waardoor de verkoop aan jongeren onder de 18 jaar stopt op het moment dat de handhavers binnenkomen. Medewerkers van de afdeling PTH pleiten dan ook voor de inzet van testkopers.

Er is weinig zicht op de naleving binnen het thuisbezorgkanaal/internetverkoop. Het vermoeden van onder andere bureau Objectief en Trimbos is dat deze naleving onvoldoende is. Vanwege het gemeentegrens overstijgende karakter van internetverkoop/thuisbezorg is gemeentelijk toezicht hierop erg lastig. Landelijk wordt gekeken naar mogelijkheden om toezicht te verbeteren.

3.5 Informatie van samenwerkingspartners

Ervaringen en bevindingen van samenwerkingspartners.

Als onderdeel van de probleemanalyse zijn ter aanvulling op de bovengenoemde onderzoeken, samenwerkingspartners geraadpleegd die zicht hebben op alcoholgebruik onder jongeren en jongvolwassenen. Voor de actualisatie van dit plan hebben we gesproken met verschillende samenwerkingspartners. In bijlage 3 staat een volledig overzicht en een korte samenvatting per partner. Hun inzichten laten het volgende beeld zien:

Horeca

- Na corona was er kortdurend een opleving in het aantal jongeren dat veel alcohol dronk en niet goed hun grenzen kenden, nu lijkt dit weer te stabiliseren. Dit is ook terug te zien in de doorverwijzingen van de alcoholpoli⁴. Die zijn in 2022 met 50% gestegen (rond de 20% daarvan was jonger dan 18). Een aantal kroegen heeft een vast deurbeleid voor 18+. Jongeren onder 18 jaar mogen de kroeg niet in. Tegelijkertijd is er een stijging van het aantal valse ID-kaarten. Jongeren hebben veelal geen idee dat ze hiervoor een boete en een aantekening op het strafblad kunnen krijgen. Voor deze gevolgen zou meer aandacht moeten komen.
- Horeca-vertegenwoordiging geeft aan dat de meeste ondernemers graag willen meewerken, ook omdat de boetes voor ondernemers hoog zijn. Zij zien dat er veel ouders zijn die vinden dat hun kind onder de 18 alcohol mag drinken als zij erbij zijn. Ouders keuren drankgebruik van hun kinderen sneller goed als ze er zelf bij zijn omdat ze dan het gedrag kunnen controleren.
- Zorgelijk is de indruk dat alcohol meer wordt gecombineerd met drugs en dat er vaker sterke alcohol gedronken wordt. Dit wordt gezien als statussymbool.
- Er zijn een aantal horecagelegenheden waar jongeren (18-) heel makkelijk binnenkomen. Dit is lastig te handhaven met bekende handhavers en wijkagenten. Er wordt daarom gepleit door handhaving voor de inzet van testkopers.
- Weinig jongeren zijn écht dronken op straat of zorgen in dronken toestand voor onveilige situaties.

Sport

- Er is een wisselend beeld. Slechts 1% van de minderjarige drinkende jongeren geeft aan te drinken bij de sportvereniging. Bij veel clubs bestaat echter nog altijd 'de 3e helft', waarin alcohol geschonken wordt. De verkoop van alcoholvrije dranken in de sportkantine is de afgelopen jaren toegenomen. Wel blijft het aandeel van de verkoop van alcoholvrije drank in de omzet van kantines nog achter bij de verkoop van alcoholhoudende drank. Daarnaast is er veel alcoholreclame langs het veld⁵, en is alcohol prominent aanwezig.
- De inzet van TeamFit⁶ om met verenigingen over onder andere alcohol in gesprek te gaan vanuit 'een gezondere sportomgeving' gaat moeizaam.
- Er zijn geen wettelijke schenktijden bij clubs. Wel is in de Apv opgenomen: 'een paracommercieel rechtspersoon kan alcoholhoudende drank uitsluitend verstrekken vanaf twee uur voor de aanvang en tot twee uur na afloop van een activiteit die wordt uitgeoefend in verband met de statutaire doelen van de rechtspersoon.' Het beeld is dat veel clubs afspraken hebben over het schenken van alcohol tijdens aanwezigheid van jeugd. Een inventarisatie van de verenigingsondersteuners van 34 clubs heeft aangegeven dat 9 clubs geen alcohol schenken of jeugdwedstrijden hebben, 20 clubs hebben afspraken en 5 geen afspraken.
- De mensen achter de bar zijn veelal vrijwilligers. Sportverenigingen geven dat zij ondersteuning willen bij het maken en het uitvoeren van het alcoholbeleid. Dit kan bijvoorbeeld door verenigingen te wijzen op de Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (IVA), diverse e-learnings voor schenken en een format te leveren voor alcoholbeleid.
- Er is onvoldoende beeld van naleving van schenken bij sport en andere verenigingen; handhaven blijft ook bij sportverenigingen belangrijk.

---

⁴ De alcoholpoli in het Gelre Ziekenhuis vangt jongeren op die door alcohol in het ziekenhuis terecht zijn gekomen, dit kan zijn een alcoholvergiftiging, maar ook trauma door alcohol. Zij worden doorwezen naar Tactus, die vervolgens met ouders en kind in gesprek gaan.

⁵ Reclameborden voor alcoholhoudende drank langs sportvelden op amateurclubs zijn sinds 2019 verboden (RvA)

⁶ TeamFit is een organisatie die vanuit het programma gezonde sportomgeving met verenigingen in gesprek gaat over roken, alcohol en gezond voedingsaanbod.

Evenementen

- In Apeldoorn zijn verschillende evenementen waar veel jongeren komen: Drakenbootrace, Prinsennacht, carnaval en zomerfeesten in de dorpen. De leeftijdscontrole bij deze evenementen is lastig uit te voeren, omdat de alcohol vaak gekocht en gehaald door een volwassene en vervolgens door anderen (waaronder minderjarigen) wordt genuttigd.
- Jongeren zijn inventief, hebben valse/geleende ID-kaarten en nemen vaak alcohol mee van huis. Als suggestie wordt gesproken over bandjes of drinkbekers waarmee jongeren onder de 18 beter te herkennen zijn. Deze methode wordt echter in twijfel getrokken, omdat bandjes/bekers kunnen worden verkocht of weggegeven.
- In de vergunningaanvraag wordt specifiek gevraagd wat een evenement doet om schenken aan jongeren onder 18 te voorkomen. Als suggestie wordt meegegeven om inspirerende voorbeelden te delen met organisatoren van evenementen en na te denken over opties die wel werken (bijvoorbeeld papieren polsbandjes die vastplakken). Tevens wordt gekeken naar hoe we als gemeente communiceren over alcohol tijdens evenementen, bijvoorbeeld door aan te sluiten bij de campagne 'Nix'.

Educatie

- Uit cijfers en gesprekken met partners zien we terug dat jeugd op steeds jongere leeftijd gaat drinken. Inzet vanaf 14/15 jaar op educatie is daarom wenselijk.
- Vanuit verschillende bronnen wordt geconcludeerd dat de rol van ouders verandert. Ouders zijn minder strikt in de regels en gaan eerder akkoord met af en toe thuis drinken vanaf 16/17 jaar. Dit zien we ook in de cijfers terug: jongeren drinken veelal thuis en krijgen alcohol van ouders. Ouders hebben liever dat hun kinderen een eerste drankje thuis drinken er zo controle op kunnen hebben. Ook denken ze dat hun kinderen anders wel bij iemand anders thuis gaan drinken.
- Verschillende partners zien bij scholen voor voortgezet onderwijs en praktijkscholen dat er door leerlingen in de pauze bij nabijgelegen supermarkten alcohol gekocht.
- Er zijn nog maar weinig scholen die preventief een alcohol (en/of middelengebruik) beleid hebben, terwijl er wel aanbod in Apeldoorn beschikbaar is via 'Helder op school'. Meestal wordt er pas aan de bel getrokken als het mis gaat.

3.6 Realisatie van doelstellingen uit de afgelopen beleidsperiode

Met de Alcoholgroep is gekeken naar de uitvoering en de resultaten van het voorgaande preventie- en handhavingsplan, over de periode 2018-2022.

Algemene doelstellingen geformuleerd voor 2018-2022:

- Afname alcoholgebruik en de schadelijke gevolgen voor kinderen onder de 18 jaar
- Afname dronkenschap (met name tijdens uitgaansavonden in het publieke domein)

De focus van het Preventie en Handhavingsplan 2018-2022 lag op de doelgroep jongeren van 14 tot 18 jaar. Hierbij ligt de focus primair bij het voortgezet onderwijs. Er is voor gekozen om geen subdoelstellingen meer te formuleren voor alcoholgebruik in het basisonderwijs én voor alcoholgebruik onder de tweedeklassers van het voortgezet onderwijs. Wél zijn preventie-activiteiten voor jongere kinderen in het voortgezet onderwijs voortgezet, aangezien dit eraan bijdraagt het drankgebruik zo lang mogelijk uit te stellen. Onderzoek toont aan dat alcoholpreventie in het basisonderwijs geen effect heeft⁷. Wel is het belangrijk om aandacht te hebben voor groepsdruk en grenzen. Dat draagt later ook bij aan alcoholpreventie.

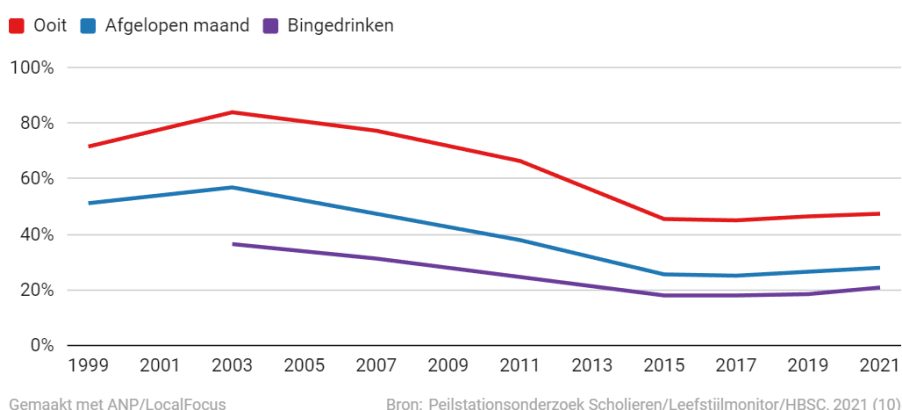
⁷ De Leeuw et al. 2014, Mares et al., 2013, Hiemstra et al., 2014 en Creemers et al., 2015

De doelstellingen (gebaseerd op de Jeugdmonitors) uit het vorige preventie- en handhavingsplan waren als volgt:

Doelstelling	Resultaat:
Het aantal vierdeklassers dat recent een heel glas of meer alcohol heeft gedronken neemt af van 38% in 2015 naar 32% in 2019.	2021: 43% = toename 5%
Het aantal vierdeklassers dat ooit dronken of aangeschoten is geweest, daalt van 38% in 2015 naar 32% in 2019.	2019: 38% = gelijk gebleven
Het aantal vierdeklassers dat de laatste 4 weken dronken of aangeschoten is geweest, daalt van 21% in 2015 naar 17% in 2019.	2019: 24% = toename van 3%
Het aantal vierdeklassers dat op een avond vijf drankjes of meer drinkt (bingedrinken), neemt af van 29% in 2015 naar 21% in 2019.	2021: 31% = toename van 2%
Het aantal vierdeklassers dat met ouders de afspraak heeft gemaakt om niet te drinken voor het 18e jaar, stijgt van 18% in 2015 naar 100% in 2019.	2019: 17% = afname 1%
Het aantal ouders van vierdeklassers dat het alcoholgebruik van hun kind goedkeurt (of er niets van zegt) daalt van 22% naar 13% in 2019.	2019: 33% = toename van 11%

Uit de cijfers lezen we af dat de doelstellingen niet gehaald zijn. Gelijk met de landelijke trend zien we dat de cijfers rondom alcoholgebruik onder jeugd niet meer dalen maar gelijk blijven en zelfs licht stijgen.

Grafiek 1: Landelijke trend alcoholgebruik en bingedrinken jongeren 12 t/m 16 jaar

Apeldoorn scoort beter dan andere gemeenten in de regio Midden IJssel Oost Veluwe, behalve als het gaat om *bingedrinken*. De meest opvallende uitkomst is dat er een behoorlijke toename is van ouders die alcoholgebruik bij minderjarigen toestaan. Met deze uitkomsten wijkt de gemeente Apeldoorn echter niet af van de landelijke trend.

Verschillende landelijke onderzoeken⁸ laten zien dat corona weinig invloed heeft gehad op het drinkgedrag van jongeren. Meisjes tussen de 12-18 zijn iets minder gaan drinken. Het drinken heeft zich destijds verschoven van buitenshuis naar veelal thuis (overkapping, tuin) of bij vrienden thuis. Corona heeft wel een invloed gehad op de uitvoering van het PenH-plan Alcohol. Met name de lockdown heeft ervoor gezorgd dat educatieve activiteiten niet of beperkt konden doorgaan. Ook kon er niet gehandhaafd worden op naleving; omdat de horeca gesloten was, sport tijdelijk dicht was en samen buiten zijn niet was toegestaan.

Naast doelstellingen geformuleerd in cijfers, waren er ook doelstellingen over de samenwerking geformuleerd:

Doelstelling:	Resultaat:
Signalen tussen handhaving en jeugdpreventie veiligheid worden met elkaar gedeeld.	Signalen vanuit handhaving worden doorgegeven aan de jeugdboa en jeugdpreventie en andersom. Dat zijn zowel signalen over individuele jongeren als groepen jongeren. Het voorkomen van herhaling van alcoholmisbruik staat hierbij centraal.
Toezicht en handhaving gaan educatieve maatregelen opnemen in het beleid.	Na evaluatie van het horeca en handhavingsbeleid is besloten dat voor horeca een boete beter werkt dan een scholingsverplichting. Bij sportverenigingen is besloten dat bij de overtreding de barvrijwilligers gewezen worden op de verplichte Instructie Verantwoord Alcoholschenken (IVA). Bij overtredingen van jongeren onder de 16 wordt bureau HALT ingezet. Bij overtredingen van jongeren van 17 is de inzet van HALT afhankelijke van het gedrag.
Specifieke aandacht voor zowel speciaal voortgezet onderwijs en mbo: samenwerking tussen scholen, GGD Gezonde School en Tactus.	Het aanbod van de Gezonde School, onder andere op middelengebruik is beschikbaar voor speciaal voortgezet onderwijs. De Gezonde School werkt samen met Tactus op de inhoud. Voor het mbo is alcoholpreventie gekoppeld aan burgerschap. Doelstelling is onvoldoende behaald en blijft staan.

3.7 Concluderend

Bovenstaande resultaten leveren de volgende aandachtspunten op voor de komende periode:

Educatie en communicatie

- Ouders meer bewust maken van hun invloed op het drinkgedrag van hun kinderen en specifieke aandacht hierbij voor de strafbaarstelling van wederverstreking.
- Inzet op educatie blijft nodig vanaf klas 2 in het voortgezet onderwijs, specifiek ook op de gevolgen van veel alcohol en bingedrinken.
- Behoeftte van scholen en sportverenigingen om een alcoholbeleid te hebben. Daarbij zou de focus moeten liggen op het faciliteren, het maken van beleid makkelijker maken
- Aandacht voor het drinken van alcohol in de dorpen.
- Bij educatie en communicatie moet ook de combinatie met ander middelengebruik meegenomen worden.

⁸ Eetgedrag en corona, Voedingscentrum 2020, Impact corona op mentale gezondheid en leefstijl, CBS 2021.

Handhaving horeca en evenementen

- Jongeren meer bewust maken van de consequenties van het tonen van valse identificatie bij horeca en evenementen.
- Bij evenementen wordt relatief vaker gedronken door jongeren onder de 18. Dit is lastig te controleren. Het zijn vaak grote groepen, waardoor het niet mogelijk is alle overtreders te bekeuren. Met de organisatoren van evenementen wordt gekeken naar mogelijkheden om jongeren onder de 18 niet te laten drinken.
- Medewerkers van handhaving en wijkagenten worden veelal herkend bij met name horeca, maar ook paracommercie. Testkopers zouden hier een oplossing in kunnen bieden.

Inzicht en samenwerking

- Er is behoefte aan het beter in beeld brengen van de naleving van de leeftijdsgrens. Vooral bij de zogenaamde hotspots⁹, maar ook specifiek bij (sport)verenigingen.
- Er is een grotere behoefte aan samenwerking tussen verschillende betrokkenen, zowel partners van preventie als handhaving als educatie als veiligheid.

---

⁹ Plekken waar veel jongeren onder de 18 komen en alcohol proberen te kopen

---

4. Doelstellingen en focus de komende beleidsperiode

4.1 Doelstellingen

De gemeente streeft ernaar dat jonge inwoners veilig en gezond kunnen opgroeien. Alcohol hoort daar niet bij. Voor (jong)volwassenen adviseert de Gezondheidsraad (Gezondheidsraad, 2015) mannen en vrouwen om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één standaardglas alcohol per dag¹⁰. Een sociale en fysieke omgeving die uitnodigt en stimuleert tot het gewenste gedrag is ondersteunend aan deze ambitie. Daarom zetten wij in op een adequate naleving van de Alcoholwet en het versterken van de sociale omgeving rondom jongeren.

Artikel 43a van de Alcoholwet schrijft voor dat een preventie- en handhavingsplan dient aan te geven wat de doelstellingen van het beleid zijn. Op basis van de Alcoholwet formuleren wij de volgende hoofddoelstellingen:

- *Afname van alcoholgebruik en de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik onder de 18 jaar.*
- *Afname van dronkenschap en de schadelijke gevolgen van excessief alcoholgebruik (vooral tijdens uitgaansavonden in het publieke domein) onder de 18 jaar.*

Beide doelstellingen blijven van kracht ten opzichte van het voorgaande plan. Om de ontwikkeling van het alcoholgebruik over een langere periode te kunnen volgen, worden zoveel mogelijk dezelfde subdoelstellingen als in de voorgaande periode gehanteerd; veranderingen in leefstijl en cultuur vereisen immers een lange(re) adem.

De afname van dronkenschap (met name tijdens uitgaansavonden in het publieke domein) wordt net als in de voorgaande beleidsperiode, niet geconcretiseerd in een subdoelstelling bij gebrek aan betrouwbare meetgegevens. Op basis van ervaringen van de handhavers van de Alcoholwet, en de politie wordt een beeld gevormd of er sprake is van afname van openbare dronkenschap.

Eveneens waren in de afgelopen beleidsperiode geen subdoelstellingen opgenomen voor de naleving van de leeftijdsgrens. In het verleden is gebleken dat de uitkomsten van landelijke onderzoeken naar de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop overeenkwamen met de uitkomsten van lokaal onderzoek. Echter op basis van bovenstaande analyse wordt de behoefte zichtbaar aan een meer gedetailleerd inzicht, onder andere bij hotspots en sportverenigingen. De Alcoholwet biedt nieuwe mogelijkheden om bij onderzoek testkopers in te zetten onder de 18. Daarom is als doelstelling toegevoegd:

- *Gedetailleerder in het inzicht van de naleving van de leeftijdsgrens in Apeldoorn, onder andere. Bij vermoedelijke hotspots, (sport) verenigingen en online verkoop*

4.2 Subdoelstellingen afname alcoholgebruik onder de 18 jaar

De evaluatie van de afgelopen beleidsperiode en de ervaringen van de samenwerkingspartners (politie, jeugd- en jongerenwerk, preventiewerkers verslavingszorg, jeugdverpleegkundigen, jeugdartsen, scholen, sportverenigingen, GGD, handhavers van de Alcoholwet, boa's, ziekenhuis, horecaondernemers) geven aanleiding om nuanceringen en specifieke aandachtspunten aan te brengen ten opzichte van het voorgaande Preventie en Handhavingsplan.

---

¹⁰ Een standaardglas is: 250 ml bier, 100 ml wijn of 35 ml jenever (Gezondheidsraad, 2015).

De focus ligt net als in de voorgaande beleidsperiode op jongeren van 14 tot 18 jaar. De focus ligt primair op het voortgezet onderwijs. Wel hebben we in de afgelopen 4 jaar gezien dat het gebruik van alcohol onder tweedeklassers van het voortgezet onderwijs percentueel meer gegroeid is dan dat van vierdeklassers. Er is extra aandacht gegeven aan preventie in de eerste jaren van het voortgezet onderwijs, hiervoor is een doelstelling toegevoegd. Eveneens blijft de focus liggen op speciaal voortgezet onderwijs, omdat ervaringen laten zien dat er een groter risico is op problematisch middelengebruik. Vanuit de preventiedoelstelling van de Wmo en de Jeugdwet blijft alcoholpreventie op het svo dan ook noodzakelijk.

De afgelopen beleidsperiode is de daling gestagneerd en is het alcoholgebruik van de jongeren van 14 tot 18 jaar licht toegenomen. In de komende beleidsperiode zetten we in op de stagnatie en daling van het alcoholgebruik naar de cijfers van 2019.

- *Het aantal tweedeklassers dat recent een heel glas of meer alcohol heeft gedronken neemt af van 15% in 2021 naar 12% in 2027.*
- *Het aantal vierdeklassers dat recent een heel glas of meer alcohol heeft gedronken neemt af van 43% in 2021 naar 38% in 2027.*
- *Het aantal vierdeklassers dat ooit dronken of aangeschoten is geweest, daalt van 38% in 2019 naar 32% in 2027.*
- *Het aantal vierdeklassers dat de laatste 4 weken dronken of aangeschoten is geweest, daalt van 31% in 2019 naar 25% in 2027.*

Focus op bingedrinken

Bingedrinken kent grote gevaren voor de gezondheid. Met het stijgen van de leeftijd neemt het aandeel bingedrinkers op alle opleidingsniveaus toe. De algehele conclusie is dat áls jongeren drinken, ze gelijk ook veel drinken. Aan het bingedrinken zitten voor jongeren grote risico's (zie bijlage 2). De volgende subdoelstelling is opgenomen met betrekking tot het drinken van veel alcohol:

- *Het aantal vierdeklassers dat op een avond vijf drankjes of meer drinkt, neemt af van 31% in 2019 naar 28% in 2027.*

Focus op ouderbetrokkenheid

Ouders hebben veel meer invloed op het gedrag van hun kinderen dan ze zelf vaak denken. Het is belangrijk om in te zetten op maatregelen die gericht zijn op het ondersteunen van ouders en het versterken van het besef dat de opvatting van ouders over drankgebruik van invloed is op het drankgebruik van hun kind.

Omdat jonge kinderen voornamelijk in een thuissituatie drinken, zijn ouders het beste in staat om daarin verandering aan te brengen. Om de ontwikkeling van de opvatting van ouders te volgen worden de volgende subdoelstellingen gecontinueerd en aangescherpt:

- *Het aantal vierdeklassers dat met ouders de afspraak heeft gemaakt om niet te drinken voor hun 18e verjaardag, stijgt van respectievelijk 17% in 2019 naar 25% in 2027.*
- *Het aantal ouders van vierdeklassers dat het alcoholgebruik van hun kind goedkeurt (of er niets van zegt) daalt van 33% naar 28% in 2027.*

Als meetinstrument voor de bovenstaande subdoelstellingen worden de Jeugdmonitor en Jongvolwassenen monitor van de GGD in 2027 gebruikt. In 2023 is er een monitor, waarvan de cijfers in 2024 beschikbaar komen. De kerngroep bespreekt deze cijfers en past indien nodig de subdoelstellingen en bijbehorende activiteiten in de uitvoering van het plan aan.

4.3 Subdoelstellingen verbeterde naleving

Naleving Leeftijdsgrens/doorschenken bij dronkenschap/wederverstreking/vergunningen.

Op het gebied van naleven werd tot op dit moment door Apeldoorn uitgegaan van landelijke onderzoeken. Om handhaving gericht in te zetten op naleving van de leeftijdsgrens is het nodig om meer inzicht te krijgen in de plaatsen waar onvoldoende naleving is. Bij een dergelijk onderzoek worden testkopers ingezet. Ook geeft naleving bij (sport)verenigingen een wat wisselend beeld, een volledig inzicht ontbreekt. Daarom is de volgende subdoelstelling geformuleerd:

- *Een verbeterd inzicht in naleving van de leeftijdsgrens in Apeldoorn in de vorm van een onderzoeksrapport, met daarbij specifieke aandacht voor de zogenaamde hotspots, (sport)verenigingen en online verkoop.*

Tijdens het onderzoek zal onder andere gebruik gemaakt worden van testkopers. Tevens willen we verkennen hoe we testkopers gaan inzetten bij de controle en handhaving op leeftijd is afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek. Het onderzoek zal hier een advies op uitbrengen.

Controle van de leeftijd wordt gedaan op basis van een check van de identificatie van de jongere. Steeds vaker zien we dat er een ID-kaart van een broer/zus of vriend/vriendin wordt geleend of zelfs een valse ID-kaart wordt gebruikt. Dit bemoeilijkt de controle door horeca en evenementen. Als een jongere betrapt wordt op het gebruik van een niet eigen of vals ID, resulteert dit in een boete en een aantekening in het strafblad. Daarom is de volgende subdoelstelling opgenomen:

- *Vergroten van de bewustwording van jongeren van de consequenties van het gebruik van valse identiteitsbewijzen.*

4.4 Subdoelstelling op Samenwerking

Meerdere professionals hebben vanuit hun eigen vakgebied een rol in alcoholpreventie. Belangrijk is dat gedurende de hele periode van het opgroeien van kinderen tot volwassenen, ouders en kinderen continu dezelfde boodschap ontvangen over verstandig alcoholgebruik. Belangrijke verbindingen zijn hierbij onder andere die tussen preventiewerkers en professionals van het CJG op de scholen en de verbinding tussen handhaving en educatie. Wisselwerking tussen preventie en handhaving is immers noodzakelijk voor een integraal en effectief alcoholbeleid. Alle betrokken professionals bespreken gezamenlijk minimaal eenmaal per jaar de doelstellingen en activiteiten uit het PenH-plan. Ook zijn er sub- overleggen op onderwerp.

- *Zowel intern bij de gemeente, als extern met alle betrokken professionals rondom alcoholgebruik is voldoende gelegenheid tot uitwisseling van ervaring en weet men elkaar te vinden.*

---

5. Activiteiten communicatie en educatie

Zoals verwoord in §2.3 wordt het alcoholmatigingsbeleid gebaseerd op 3 pijlers: educatie, handhaving en regelgeving. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op educatie, in de daaropvolgende hoofdstukken worden de beleidspijlers van handhaving en regelgeving nader toegelicht.

5.1 Alcoholverstrekkers

Verstrekkers van alcohol zijn verantwoordelijk voor de naleving van de Alcoholwet en aanvullende lokale regelgeving. Van hen wordt verwacht dat ze de leeftijdsgrens voor de verstrekking van alcohol kennen en naleven, evenals het verbod op wederverstrekking, het verbod op doorschenken bij dronkenschap en het toelaten van personen in kennelijke staat van dronkenschap. Verschillende typen professionals zijn hierbij betrokken: bedrijfsleiders, filiaalmanagers, barpersoneel, barvrijwilligers, portiers, caissières, et cetera. Een alcoholverstrekker dient zich bewust te zijn van zijn of haar verantwoordelijkheid als het gaat om het voorkomen van alcoholgebruik onder minderjarigen en dient daarin juist te handelen, ook wanneer er weerstand is bij de klant. De volgende maatregelen worden getroffen met betrekking tot educatie alcoholverstrekkers:

- Horeca, paracommercie, en organisatoren van evenementen wijzen op de e-learning 'Verantwoord Alcohol Schenken'. Deze is gratis online te volgen. Tactus kan voor paracommercie een live-training organiseren.
- Supermarkten worden gewezen op de e-training van het Centraal Bureau Levensmiddelen: 'Soms moet je nee verkopen'.
- Voor evenementen dient een organisator met de vergunningsaanvraag de alcoholmodule in. Hierbij is de organisator verplicht om te laten zien hoe wordt omgegaan met de naleving van de leeftijdsgrens. Dit wordt ook geëvalueerd.
- In contact met organisatoren van evenementen wordt meer aandacht besteed aan de mogelijke manieren waarop de leeftijdsgrens kan worden nageleefd.
- Inzet op een gezonde sportomgeving, waarbij TeamFit aandacht besteedt aan gezonde voeding, rook- en alcoholbeleid op en rondom het sportpark. Hierbij is er een specifieke focus op ouderbetrokkenheid.
- Voor (nacht)horeca is er een veiligheidsoverleg, waaraan zowel ondernemers als wijkagenten, handhaving en gemeente deelnemen. Daar worden verschillende veiligheidsaspecten besproken waaronder ook alcohol en de naleving van de alcoholwet.

5.2 Onderwijs

De school is een belangrijke pedagogische omgeving voor jongeren. Ook als het gaat om alcoholgebruik leren jongeren op school wat wel en niet verstandig is. Hoewel gedragsverandering moeilijk te bewerkstelligen is via voorlichtingsprogramma's, is het toch relevant dat jongeren geïnformeerd worden over de risico's van alcoholgebruik. Niet zozeer om gedrag te beïnvloeden, maar om het gebruik te de-normaliseren en daarmee aan draagvlak te werken voor effectievere gedragsmaatregelen als handhaving en specifieke regelgeving.

De volgende activiteiten vinden plaats op scholen:

- Scholen voor (speciaal) voorgezet onderwijs en mbo-scholen worden aangemoedigd om de 'Gezonde School' aanpak in te voeren en het vignet 'Genotmiddelen' te behalen. Scholen kunnen jaarlijks rijkssubsidie aanvragen voor de 'Gezonde School' aanpak. De GGD begeleidt scholen procesmatig, Tactus Verslavingszorg begeleidt scholen inhoudelijk bij de aanpak 'Gezonde school'. Met het behalen van het deelvignet 'Genotmiddelen' beschikt de school aantoonbaar over een integrale aanpak

---

voor educatie, beleid en signalering ten aanzien van middelengebruik en heeft de school de betrokkenheid van ouders bij middelengebruik geregeld, bijvoorbeeld in de vorm van ouderavonden. Scholen bepalen echter zelf of zij een gezonde school willen worden.

- Verslavingspreventielessen op het voortgezet onderwijs. In deze preventielessen staat de weerbaarheid tegen verslavende middelen, waaronder alcohol, centraal.
- Groeps- en individuele begeleiding van jongeren met (beginnend) problematisch middelengebruik op scholen waar dit speelt.
- Beleidsadvisering, vroegsignalering, docententrainingen zijn beschikbaar voor het voortgezet onderwijs, waaronder ook het praktijkonderwijs.
- Verbeterde inzet op de vindbaarheid van preventiemogelijkheden voor scholen bij begeleiding rondom het thema alcohol (en andere middelen).

5.3 Ouders en de thuissituatie

In tegenstelling tot wat veel ouders denken, hebben zij wel degelijk invloed op het alcoholgebruik van hun kinderen. Uit onderzoek blijkt dat ouders vaak onderschatten hoeveel hun kinderen drinken. Om alcoholgebruik tegen te gaan, kunnen ouders regels stellen, afspraken maken met hun kinderen over alcoholgebruik en uitgaan, de beschikbaarheid van alcohol in huis beperken/reguleren en zelf het goede voorbeeld geven. Dit werkt alleen als ouders er zelf van overtuigd zijn dat het beter is dat kinderen (tenminste tot 18 jaar) géén alcohol drinken. Ook kan het helpend zijn om met andere ouders afspraken te maken om te voorkomen dat jongeren daar heen gaan waar de ouders alcoholgebruik toestaan. Om ouders in deze opvatting te sterken, is het helpend als alcoholverstrekkers in hun omgeving de leeftijdsgrens voor alcoholverstrekking consequent naleven.

De volgende activiteiten worden ondernomen om de belangrijke rol van ouders te versterken:

- Alcoholopvoeding als integraal onderdeel van de ketenzorg voor kinderen/ouders (terugkerend thema in de contactmomenten van de jeugdgezondheidszorg). Sinds 2022 is er een extra contactmoment op het voortgezet onderwijs dat zich goed leent voor het gesprek over alcohol.
- Individueel traject opvoedondersteuning bij risicovol/zorgelijk gebruik van kind, onder andere chatservice, alcoholpoli en Moti-4 gesprekken Tactus.
- Jaarlijkse mailing aan ouders over verschillende ontwikkelingen bij de kinderen die naar het Voortgezet onderwijs gaan, waaronder alcohol/roken en Nix18. De ouders ontvangen met de mailing een QR-code naar een website met praktische tips om met hun kinderen over onder andere alcohol in gesprek te gaan.
- 2-jaarlijkse kroegentocht voor ouders met pubers. Een leuk en interactief programma voor zowel ouders als jongeren om samen in gesprek te gaan over alcohol en andere genotsmiddelen. In 2022 is de laatste kroegentocht geweest.
- Aandacht voor ouderbetrokkenheid bij alcoholgebruik bij sportverenigingen, waar ouders vaak als barvrijwilliger werken en/of zelf alcohol drinken tijdens het kijken waardoor alcoholgebruik wordt genormaliseerd.
- In gesprek met de jongerenwerkers over hoe wij hen concreet kunnen betrekken bij alcoholpreventie.
- Het Lokaal Preventie Akkoord Apeldoorn heeft als ambitie 'een verantwoorde alcoholvrije opvoeding'. Er wordt gekeken hoe ouders elkaar meer kunnen versterken, bijvoorbeeld door inzet op ouderavonden op scholen of via de ouderraad.

5.4 Publiekscommunicatie

De handhavende, regelgevende en educatieve activiteiten zoals eerder omschreven, zijn erbij gebaat dat er een breed draagvlak is voor de sociale norm dat niet drinken (en roken) onder de 18 jaar normaal is. Hiervoor is het nodig om kennis te verspreiden rondom alcohol en de gevolgen van alcoholmisbruik. Op lokaal niveau wordt gebruik gemaakt van de materialen en instrumenten die beschikbaar worden gesteld door de landelijke campagne NIX18.

In het kader van alcoholmatiging onder jongeren worden de volgende campagnes georganiseerd:

- Naar behoefte gebruik maken van de middelen en instrumenten van NIX18/Dry January/IkPas zoals tijdens feestdagen.
- Communicatiecampagne gericht op jongeren over de gevolgen van het gebruik van een valse identificatie.

---

6. Activiteiten Handhaving

De Alcoholwet heeft een gezondheids- en een openbare orde en veiligheidsdoel. Gemeenten voeren de wet uit. Sinds 1 januari 2013 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het handhaven op de naleving van de wet. Daarmee hebben gemeenten een belangrijk instrument in handen om gezondheidsschade door alcohol te voorkomen. Onderzoek laat zien dat handhaving noodzakelijk is om het gewenste effect te bereiken zoals de naleving van de leeftijdsgrens voor alcohol bij verkoop en het verbod op doorschenken (Babor e.a., 2010).

6.1 Uitgangspunten van toezicht

Toezicht houden is een vorm van preventie. Door aanwezig te zijn, informatie mee te geven over trainingen over naleving van de alcoholwet en goede contacten te hebben met ondernemers kan naleefgedrag worden gestimuleerd. Daarnaast betekent slim toezicht houden vooral risicogericht toezicht houden op locaties die op grond van signalen van stakeholders extra aandacht verdienen. Toezicht en handhaving vinden bij voorkeur integraal plaats. Dit betekent dat bij een controle van een evenement we niet alleen op leeftijdsgrenzen controleren, maar bijvoorbeeld ook op het nakomen van vergunningsvoorschriften.

Tenslotte geldt ook 'high trust, high penalty', er wordt uitgegaan van zelfregulerend vermogen door ondernemers en instellingen en daar wordt ook op vertrouwd. Bij (herhaaldelijke) overtredingen volgen echter strenge sancties.

6.2 Wie houden toezicht

De medewerkers bijzondere wetten (handhavers) houden toezicht op de Alcoholwet. Voor deze medewerkers geldt een bekwaamheidseis. Zij moeten naast de standaard verplichte boa opleiding een Alcohol opleiding (met examen) volgen. Op dit moment heeft de gemeente Apeldoorn 3 te beschikbaar voor medewerkers bijzondere wetten, waarvan 1fte voor een senior. Deze toezichthouders / boa's voldoen aan alle eisen. Ze doen een groot deel van de controles op de alcoholwet in de avond en de nacht. Uit veiligheidsoverwegingen is gekozen om de controles in koppels (tweetallen) te doen. Daarnaast zijn er nog boa's binnen PTH die toezicht houden op de leefbaarheid en optreden bij overlast gevend gedrag. Dit kan bijvoorbeeld zijn in relatie tot alcoholgebruik in de openbare ruimte door minderjarigen. Bij gebruik van alcohol door minderjarigen wordt actief opgetreden.

.

6.3 Waar controleren we/ vormen van toezichtcontroles

Het toezicht op de Alcoolwet kan ingedeeld worden in basiscontroles, leeftijdscontroles en bijzondere controles:

- Basiscontrole: de basiscontrole vindt steekproefsgewijs plaats bij bedrijven die alcohol verkopen. In Apeldoorn zijn ongeveer 600 commerciële of paracommerciële bedrijven en instellingen met een vergunning. Daarnaast zijn er nog 40 supermarkten die zwak alcoholische dranken verkopen waarvoor geen alcoholvergunning nodig is. De controle richt zich op naleving van de vergunningvoorschriften en/of naleving van de Alcoolwet.
- Leeftijdsgrenzencontrole: de leeftijdsgrenzencontrole wordt steekproefsgewijs uitgevoerd bij zogeheten hotspots en evenementen. Dit zijn locaties waar veel jongeren komen en alcohol proberen te kopen. De leeftijdsgrenzencontrole richt zich op naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar. Zowel kopen als verkopen zijn strafbaar bij verkoop aan minderjarigen. Daarnaast wordt gecontroleerd op wederverstrekking. Ook zal er gekeken worden hoe testkopers onder de 18 in te zetten voor handhaving.
- Bijzondere- en themacontrole: de controle op dronken personen, hokken en keten, locaties met een verkoopverbod zoals tankstations en verkoop van alcohol via internet.

6.4 Hotspots en prioritering

De focus van het toezicht ligt op de leeftijdsgrens en het voorkomen van dronkenschap. Het betreft de volgende bepalingen:

1. *Leeftijdsgrens 18 jaar (inclusief wederverstrekking)*
2. *Dronkenschap/doorschenken*

Het is belangrijk om te weten wat de hotspots binnen de gemeente zijn. Hotspots zijn locaties waar veel jongeren komen die alcohol proberen te kopen. Voorbeelden zijn: jongerencafés, muziek-evenementen en supermarkten rond bepaalde evenemententerreinen, sporttoernooien, schoolfeesten en avondwinkels. Daarbij dient te worden opgemerkt dat vaak integraal toezicht wordt gehouden: controle van vergunningvoorschriften en leeftijdscontrole worden tegelijkertijd opgepakt.

De gemeente zet de toezichtcapaciteit zo efficiënt mogelijk in. Op grond van signalen over niet-naleving vanuit stakeholders (politie, gemeentelijke eenheden, Koninklijke Horeca Nederland (KNH), onderwijs), landelijke onderzoeken over naleefgedrag door bureau Objectief en landelijke mystery-onderzoeken, prioriteren we het toezicht bij horeca-inrichtingen, paracommerciële instellingen waar veel jongeren komen (zoals sportverenigingen met een bar en scholen) en evenementen gericht op jongeren. Gericht handhaven vormt hierbij een uitgangspunt, dat wil zeggen dat bedrijven met een groter risico vaker worden gecontroleerd dan de bedrijven met een kleiner risico. In de komende beleidsperiode wordt een nalevingsonderzoek uitgevoerd, waarbij de hotspots, de naleving bij (sport)verenigingen en online verkoop specifieke aandacht krijgt. Het nalevingsonderzoek geeft inzicht en advies over handhaving en preventie.

6.5 Uitvoeringsplan handhaving drank en horeca

In overleg met Koninklijke Horeca Nederland (KHN), politie en een aantal andere partners is er in januari 2015 een 'uitvoeringsplan handhaving drank en horeca' opgesteld. Hierin staat de uitleg over sancties bij overtredingen van de Alcoholwet. Dit plan is voor het laatst in 2023 geactualiseerd vanwege de inwerkingtreding van de Alcoholwet. De actualisaties gaan onder andere over de handhaving op wederverstrekking. In het 'uitvoeringsplan handhaving drank en horeca' staat welke bestuursmaatregelen volgen op welke overtredingen. De burgemeester kan een aantal bestuursrechtelijke instrumenten inzetten voor handhaving bij overtredingen:

- Schorsen of intrekken van een vergunning
- Opleggen van een last onder dwangsom
- Opleggen van een last onder bestuursdwang
- Opleggen van een bestuurlijke boete
- 'Three strikes out' maatregel

Uitgangspunt is dat er bij alcoholverkoop aan minderjarigen streng wordt opgetreden. De bovengenoemde 'three strikes out' maatregel is daar een voorbeeld van. Niet-vergunningsplichtige detailhandel die alcohol verkoopt (supermarkten, warenhuizen, bezorgdiensten) kunnen worden gesanctioneerd als ze in een periode van twaalf maanden drie keer of vaker alcohol verkopen aan minderjarigen. Met deze sanctie ontnemt de burgermeester de betreffende ondernemer tijdelijk het recht om alcohol te verkopen voor minimaal één week tot maximaal twaalf weken. Handhaving is vaak gericht op alcoholverstrekkers als zijnde de 'omgeving van jongeren'. Echter de minderjarigen zelf zijn ook strafbaar wanneer zij alcoholhoudende drank in bezit hebben op voor publiek toegankelijke plaatsen. Zij kunnen daarvoor een boete krijgen.

---

7. Regelgeving

De Alcoholwet geeft de gemeenten een aantal verordenende bevoegdheden en geeft de burgemeester aanvullende mogelijkheden om de beschikbaarheid van alcohol te beperken. In 2013 heeft de raad van deze bevoegdheden gebruik gemaakt door in de Apv-regels op te nemen over de schenktijden van paracommerciële instellingen en het schenken bij feesten en bijeenkomsten in para commerciële instellingen. De volgende regels zijn opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening afdeling 5; Regulering paracommerciële rechtspersonen en overige aangelegenheden uit de alcoholwet.

2.34B Lid.1

Een paracommercieel rechtspersoon kan alcoholhoudende drank uitsluitend verstrekken vanaf twee uur voor de aanvang en tot twee uur na afloop van een activiteit die wordt uitgeoefend in verband met de statutaire doelen van de rechtspersoon.

2.34B Lid.2

Een paracommercieel rechtspersoon verstrekt geen alcoholhoudende drank tijdens bijeenkomsten van persoonlijke aard en bijeenkomsten die gericht zijn op personen die niet of niet rechtstreeks bij de activiteiten van de desbetreffende rechtspersoon betrokken zijn.

Om gemeenten een extra instrument te geven om op te treden tegen overlast in gebieden waar veel alcoholverkooppunten zijn, bevat de Alcoholwet de mogelijkheid om een dergelijk gebied aan te wijzen als overlastgebied. Een gemeente kan voor zo'n gebied bijvoorbeeld de verkoop verbieden of beperken, geen vergunningen verlenen of happy hours of voor een vaste prijs onbeperkt drinken verbieden. In Apeldoorn is de bebouwde kom van Beekbergen aangewezen als overlastgebied (artikel 48, lid 1). Voor happy hours en één prijs voor onbeperkt drinken is vooralsnog geen aanleiding om een regel op te nemen in de Apv. Handhaving en politie houden de gevolgen deze verkoopstimulatie nauwlettend in de gaten. Zij constateren geen extra overlast en/of dronkenschap door deze verkoopstimulatie. Vooralsnog is er geen aanleiding om een regel op te nemen in de Apv, maar de verkoopstimulatie zal wel een onderwerp van gesprek zijn in het kernteam alcohol van de gemeente om dit te monitoren.

Wel is het college van plan om in de komende beleidsperiode een regel in de Apv op te nemen over het instellen van schenktijden tijdens jeugdwedstrijden (tot en met 17 jaar) bij sportverenigingen. De exacte tijden worden nog besproken en afgestemd met de sportraad en sportverenigingen.

Onderzoek laat zien dat het beperken van schenktijden de alcoholconsumptie en daaraan gerelateerde gezondheidsschade en verstoringen voor de openbare orde vermindert (Babor e.a., 2010). Daarnaast is het niet wenselijk dat jeugd tijdens sportieve, culturele of andere activiteiten geconfronteerd wordt met (overmatig) alcoholgebruik van volwassenen. Onderzoek laat zien dat zien drinken doet drinken (Smit e.a., 2020). Deze maatregel heeft invloed op het drinken van alcohol door jeugd en op ouderbetrokkenheid en is in lijn met de landelijke lijn van het Nationaal Preventie Akkoord.

---

8. Samenwerking, uitvoering en evaluatie

Bij het tot stand komen van het PenH-plan Alcohol zijn verschillende gemeentelijke afdelingen en externe samenwerkingspartners betrokken. Hieronder volgt een beschrijving van de organisatiestructuur en de belangrijkste samenwerkingspartners.

8.1 Samenwerking met externe partners

De gemeente heeft het PenH-plan Alcohol opgesteld in samenspraak met partners. De gemeente heeft een coördinerende en deels uitvoerende rol. Op een integraal dossier als het alcoholbeleid is betrokkenheid en samenwerking essentieel voor een goede uitvoering.

Tijdens de gesprekken met de verschillende externe partners over de actualisering van het voorliggende PenH-plan, is gebleken dat externe partners het waarderen om met de gemeente over alcoholbeleid in gesprek te zijn. Daarbij is aangegeven dat er behoefte is aan meer uitwisseling en samenwerking tussen alle betrokken partijen. Een hechtere samenwerking is inmiddels van de grond gekomen tijdens de actualisatie van dit PenH-plan.

De uitvoeringspartners – deels extern en deels intern – van de gemeente Apeldoorn zijn onder andere: politie, boa's, handhavers jeugd- en jongerenwerk, preventiewerkers verslavingszorg, jeugdverpleegkundigen, jeugdartsen, scholen, sportverenigingen, GGD, GGD Gezonde School, JOGG, ondernemers (horeca, slijterijen en supermarkten), huisartsen (HOOG) en het Gelre Ziekenhuis. Ook houdt een groep deelnemers van het Lokaal Preventie Akkoord zich bezig met een ambitie op het voorkomen van alcoholgebruik door jeugd, vooral gericht op ouderbetrokkenheid.

8.2 Uitvoering en evaluatie

De coördinatie van het PenH-plan ligt bij het kernteam alcohol; een samengesteld team van verschillende afdelingen en vakgroepen van de gemeente Apeldoorn. Zo is er vertegenwoordiging van o.a. preventie toezicht en handhaving, bijzondere wetten en vergunningverlening, juridische zaken, volksgezondheid, vakgroep veiligheid en communicatie. Dit team bespreekt de uitvoering en de voortgang en stelt het plan bij waar nodig is. In dit team wordt ook gesproken over ander middelengebruik in relatie tot alcohol. Dit kernteam komt eens per 8 weken bij elkaar.

Het kernteam alcohol en de externe uitvoeringspartners komen eenmaal per jaar samen, en vaker als er aanleiding voor is. Kritisch evalueren is een belangrijk onderdeel van dit PenH-plan om de kwaliteit van onze aanpak hoog te houden en waar nodig tijdig bij te stellen. Daarnaast zullen na het uitkomen van de volgende monitor jongeren en jeugd (2024) de cijfers gezamenlijk besproken worden en gekeken worden of er noodzaak is tot wijziging in de uitvoering en activiteiten. Ook de cijfers van het nalevingsonderzoek en de vervolgacties zullen in dit overleg worden besproken en de input van alle betrokkenen worden opgehaald.

In 2027 wordt de komende, gehele beleidsperiode geëvalueerd en wordt op basis daarvan het PenH-plan alcohol verlengd of geactualiseerd.

9. Activiteiten en Financiën

Voor de uitvoering van het PenH-plan is geld beschikbaar vanuit bestaande budgetten van volksgezondheid en van de vakgroep veiligheid. De begrote kosten voor de uitvoering van dit plan kunnen worden gedekt uit de al beschikbare middelen. Wel is het zo dat op basis van de uitkomsten van het geplande nalevingsonderzoek er activiteiten kunnen wijzigen die kunnen leiden tot extra kosten, bijvoorbeeld de inzet van testkopers. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de activiteiten genoemd in het PenH-plan, de (schatting van) de financiering, en het bijbehorende budget. De personele inzet is in dit overzicht buiten beschouwing gelaten.

9.1 Uitvoering communicatie en educatie

Alcoholverstrekkers

Activiteit	Budget	Bedrag/Financiering
Horeca, paracommercie, en organisatoren van evenementen wijzen op de e-learning 'Verantwoord Alcohol Schenken', IVA en Barcodetraining.	Budget volksgezondheid. Gratis online te volgen, vraagt alleen communicatie vanuit de gemeente.	€1.000,- per beleidsperiode
Supermarkten wijzen op de e-training van het Centraal Bureau Levensmiddelen 'Soms moet je nee verkopen' en de NIX-challenge.	Budget volksgezondheid. Gratis online te volgen vraagt alleen communicatie vanuit de gemeente.	€1.000,- per beleidsperiode
Bij Vergunningsaanvraag Evenementen, de alcoholmodule vragen en controleren.	Personele inzet van vergunningen.	-
Kijken hoe de organisatoren van evenementen kunnen worden ondersteund in het naleven van de leeftijdsgrens.	Met name personele inzet en evt. produceren van een flyer/ a4'tje die meegestuurd kan worden met de vergunning.	€500,- eenmalig
Inzet op een gezonde sportomgeving met TeamFit.	TeamFit wordt vergoed vanuit het Rijk. Verenigingsondersteuners inzet zit in algemene voorzieningen.	-
Een veiligheidsoverleg voor (nacht)horeca. Hier wordt ook de invloed van prijsacties gemonitord.	Personele inzet.	-

Onderwijs

Activiteit	Budget	Bedrag/Financiering
Begeleiding van scholen voor voortgezet onderwijs door de GGD bij de Gezonde Schoolaanpak, vignet Genotmiddelen. Herprioritering van scholen. Svo en mbo-scholen stimuleren om actief te gaan werken met de Gezonde Schoolaanpak.	1 ^e lijnsloket CJG.	± € 25.000, - per jaar voor begeleiding van de Gezonde School-aanpak (waaronder vignet Genotmiddelen). Scholen kunnen zelf ook rijkssubsidie aanvragen voor begeleiding van GGD.
Preventielessen op scholen (waaronder so) vroegsignalering, Groeps- en individuele begeleiding van jongeren met (beginnend) problematisch middelengebruik op scholen waar dit speelt, docententrainingen, beleidsadvies scholen. Deze activiteiten betreffen zowel training op weerbaarheid (po) als verslavingspreventie van meerdere soorten middelengebruik (vo), dus niet uitsluitend gericht op alcoholpreventie.	Preventie verslaving wordt gefinancierd uit het budget voor maatschappelijke opvang en valt onder de subsidieregeling algemene voorzieningen Wmo en Jeugd.	Onderdeel van de ±€ 330.000, - subsidie per jaar voor de gehele regio MIJOV.
Het vergroten van de vindbaarheid van het ondersteuningsaanbod voor scholen, zodat zij kunnen inzetten op preventie voordat het escaleert.	Betreft communicatie naar scholen. Vooral personele inzet.	-

Ouders/Verzorgers en Thuisituatie

Activiteit	Budget	Bedrag/Financiering
Alcoholopvoeding als integraal onderdeel van de ketenzorg voor kinderen/ouders (terugkerend thema in de contactmomenten van de jeugdgezondheidszorg).	1 ^e lijns loket CJG	Onderdeel van de JGZ, niet nader te specificeren.
Individueel traject opvoedondersteuning bij risicovol/zorgelijk alcoholgebruik van kind waaronder alcoholpoli en Moti-4 gesprekken Tactus.	Onderdeel van de subsidie maatschappelijke opvang (zie boven)	Onderdeel van de ± 330.000 euro per jaar voor de gehele regio MIJOV (zie boven)
Jaarlijkse mailing aan ouders/verzorgers over opvoedondersteuning in de pubertijd, onder andere over genotmiddelen.	Budget Volksgezondheid	€1.000,- euro per jaar
2-jaarlijkse kroegentocht voor ouders/verzorgers en pubers over genotmiddelen en hoe daar mee om te gaan in de pubertijd.	Budget Volksgezondheid	€15.000,- euro per twee jaar
Aandacht voor ouderbetrokkenheid bij alcoholgebruik bij sportverenigingen. Wanneer ouders als barvrijwilliger werken en ook zelf alcohol drinken tijdens het kijken naar sport, wordt alcoholgebruik genormaliseerd.	Budget Volksgezondheid, betreft voornamelijk communicatie + campagne in samenwerking met instellen schenktijden alcohol tijdens jeugdwedstrijden en campagne 'Zien drinken doet drinken'	€1.500,- eenmalig
Lokaal Preventie Akkoord Apeldoorn ambitie 'een verantwoorde alcoholvrije opvoeding' door ouders/verzorgers hierin te ondersteunen, bijvoorbeeld door inzet op ouderavonden op scholen of via de ouderraad.	Budget Volksgezondheid (GALA)	€5.000,- beleidsperiode
Uitvoeringskosten voor activiteiten in de dorpen (nog nader te definiëren)	Budget Volksgezondheid	± € 5.000,- voor beleidsperiode
Betrekken van jongerenwerk (signalering/samenwerking)	Subsidie Algemene voorzieningen	-

Publiekscommunicatie

Activiteit	Budget	Bedrag/Financiering
GGD en Tactus: advisering, ondersteuning van de landelijke campagnes zoals NIX18, IkPas en 'zien drinken doet drinken' en de lokale invulling hiervan.	Budget Volksgezondheid en de subsidie preventie binnen Maatschappelijke Opvang.	Onderdeel van de basisdienstverlening GGD (op basis van Inwonersbijdrage) en de regionale subsidie Tactus.
Diverse campagneonderdelen ter ondersteuning van NIX18 campagne	Budget Volksgezondheid	Niet gespecificeerd, met name personeelsinzet.

9.2 Uitvoering Veiligheid en Handhaving

Activiteit	Budget	Bedrag/Financiering
Communicatiecampagne gericht op jongeren over de gevolgen gebruik van een vals identiteitsbewijs.	Budget Vakgroep Veiligheid	€5.000,- (eenmalig)
Overleg met horeca en specifiek ook nachthoreca	Budget Vakgroep Veiligheid	Vooraf personele inzet
Toezichthoudende activiteiten	Budget PTH	Personele Inzet
Nalevingsonderzoek	Volksgezondheid (GALA)	€20.000,- eenmalig
Campagne gericht op gevolgen van valse identiteiten.	Budget Vakgroep Veiligheid	€2.000,- eenmalig
Verkennen hoe testkopers in te zetten	Preventie Toezicht en Handhaving	Personele Inzet

9.3 Uitvoering Regelgeving en Samenwerking

Activiteit	Budget	Bedrag/Financiering
In overleg met de sportverenigingen over het voornemen van het college om schenktijden in te stellen tijdens jeugdwedstrijden communicatie over de aanpassing.	Budget Volksgezondheid	€ 500,- eenmalig
Bijeenkomst met alle interne en externe partijen omtrent alcoholpreventie en handhaving eens per jaar	Budget Volksgezondheid	€ 1.500,- per jaar
Evaluatie	Budget Volksgezondheid	€ 5.000,- per beleidsperiode

---

Bijlage 1

Schadelijke effecten van alcoholgebruik en drinkmotieven

Schadelijke effecten van alcoholgebruik

Het is niet zonder reden dat de gemeente haar jeugdige inwoners wil beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. Er is steeds meer kennis over deze schadelijkheid. Deze kennis is nog niet bij iedereen goed bekend (Schouten e.a., 2020). Alcoholgebruik gaat gepaard met tal van fysieke, mentale en maatschappelijke problemen (Expertisecentrum Alcohol, 2020). De mate van schade is grotendeels dosis-gerelateerd: hoe meer alcohol, hoe meer schade. Er is eigenlijk geen veilige ondergrens. Licht en matig alcoholgebruik worden al in verband gebracht met onder meer hartritmestoornissen en diverse soorten kanker. Zwaar drinken is gerelateerd aan een hoger risico op acute schade door alcohol, zoals alcoholvergiftiging en verkeersongevallen en geeft een verhoogde kans op hersenschade. Overmatig drinken brengt bovendien een grotere kans op verslaving en op schade aan de organen met zich mee. Naast lichamelijk gevolgen heeft alcoholgebruik invloed op het psychisch functioneren; depressies, angstklachten en suïcide zijn gerelateerd aan regelmatig dronken zijn en/of aan problematisch alcoholgebruik. Huiselijk geweld, agressie, uitgaansgeweld en vandalisme vinden vaak plaats onder invloed van alcohol. In gezinnen waar alcoholgebruik door de ouders problematisch is, worden de problemen vaak van generatie op generatie doorgegeven.

Specifieke risico's voor jongeren
Alcohol extra ongezond tijdens de groei De hersenen ontwikkelen zich tot gemiddeld het 24e jaar. Alcohol verstoort die ontwikkeling en dat kan van invloed zijn op het karakter en het gedrag van kinderen.
Minder goede school-, studie- en werkprestaties Na een avond drinken werkt het geheugen slechter. Concentreren wordt daardoor moeilijker. Na een avond veel drinken kun je de volgende ochtend nog steeds onder invloed zijn.
Meer kans op onveilig rijden Onder invloed van alcohol durven jongeren meer en doen ze eerder dingen die ze zonder alcohol niet zouden doen. Zo rijden jongeren vaker onveilig als ze gedronken hebben.
Toename van ongelukken en agressie Naast controlevermindering neemt ook het reactievermogen af. De kans op ongelukken is hierdoor groter. Uit onderzoek blijkt dat jongeren die drinken tijdens het uitgaan vaker slachtoffer of dader zijn van agressief gedrag.
Toename van kans op alcoholvergiftiging Jongeren drinken tijdens het uitgaan vaak veel in korte tijd. De kans op een alcoholvergiftiging neemt hierdoor toe. Het zenuwstelsel raakt verdoofd, na bewusteloosheid kan een coma optreden met zelfs de dood tot gevolg. Doordat het puberbrein van jongeren nog niet volledig ontwikkeld is, voelen jongeren niet goed aankomen dat ze dronken worden. Hierdoor ontstaat het risico dat jongeren doordrinken totdat ze omvallen.
Black-out Een black-out kan ontstaan wanneer veel alcohol in korte tijd wordt gedronken. Op het moment van drinken lijkt er niets aan de hand maar de volgende ochtend blijkt de herinnering uit het geheugen verdwenen te zijn. Een regelmatige black-out kan blijvende schade veroorzaken aan de hersenen.

Uit bovenstaande kunnen we lezen dat voor jongeren de risico's van alcoholgebruik groter zijn dan voor volwassenen (Expertisecentrum Alcohol, 2020). Niet alleen zijn de acute gevolgen voor hen vaak ernstiger maar ook heeft drinken op jonge leeftijd gevolgen voor de lange termijn.

Drinkmotieven

Inzicht in drinkmotieven van jongeren kan een belangrijk startpunt zijn voor alcoholpreventie. We onderscheiden vier redenen om alcohol te drinken:

1. *Sociale drinkmotieven*
Het drinken van alcohol om vanuit de omgeving beloond te worden, bijvoorbeeld omdat het feestjes en verjaardagen leuker maakt (extern, positief).
2. *Enhancement drinkmotieven*
Het drinken van alcohol om positieve gevoelens vanuit jezelf te verkrijgen, bijvoorbeeld drinken omdat het je helpt van een feestje te genieten (intern, positief).
3. *Conformiteit drinkmotieven*
Het drinken van alcohol om sociale afwijzing vanuit de omgeving te voorkomen, bijvoorbeeld drinken omdat je vrienden je overhalen om te drinken met vrienden (extern, negatief).
4. *Coping drinkmotieven*.
Het drinken van alcohol om negatieve gevoelens vanuit de persoon zelf te verminderen, bijvoorbeeld drinken om je zorgen te vergeten (intern, negatief).

Uit een longitudinaal onderzoek bestaande uit 7 meetmomenten (2015-2018) blijkt dat jongeren vooral drinken om van feestjes te genieten en om dronken te worden (sociale en enhancement drinkmotieven) in plaats van om erbij te horen of om negatieve gevoelens te verminderen (conformiteit en coping drinkmotieven). Verder bleken enhancement en coping drinkmotieven, in tegenstelling tot conformiteit drinkmotieven, de kans op bingedrinken te vergroten¹¹.

Met dit plan richten we ons qua preventie voornamelijk op de sociale en enhancement drinkmotieven. Het 'erbij horen', oftewel groepsdruk, is een thema dat door het CJG en Gezonde School bespreekbaar wordt gemaakt op scholen (zowel basis als voortgezet). Het PenH-plan Alcohol gaat niet in detail in op de preventiemaatregelen, het geeft de grote lijnen aan en de overlap met handhaving en veiligheid.

---

¹¹ Smit, K., Voogt, C., Otten, R., Kleinjan, M., & Kuntsche, E. (2022). Why adolescents engage in early alcohol use: A study of drinking motives. *Experimental and Clinical Psychopharmacology*, 30(1), 73

Bijlage 2

Analyse alcoholgebruik onder jongeren in Apeldoorn

Onderzoeksmethode

Het alcoholgebruik onder jongeren wordt gemeten aan de hand van de GGD Gezondheidsmonitor Jeugd en de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen. De Gezondheidsmonitor Jeugd wordt iedere vier jaar bij tweede- en vierdeklassers op het voorgezet onderwijs afgenomen. De monitor geeft inzicht in onder meer leeftijd, schooltype, frequentie van gebruik, dronkenschap, wijze van verkrijgen van alcohol en de rol van ouders. De laatste volledige Gezondheidsmonitor Jeugd was in 2019, in 2021 is er vanwege corona aanvullend een verkorte monitor geweest. Alle onderstaande tabellen komen van de GGD NOG monitor Jeugd en Jongvolwassenen.

Belangrijkste uitkomsten alcoholgebruik Jeugd

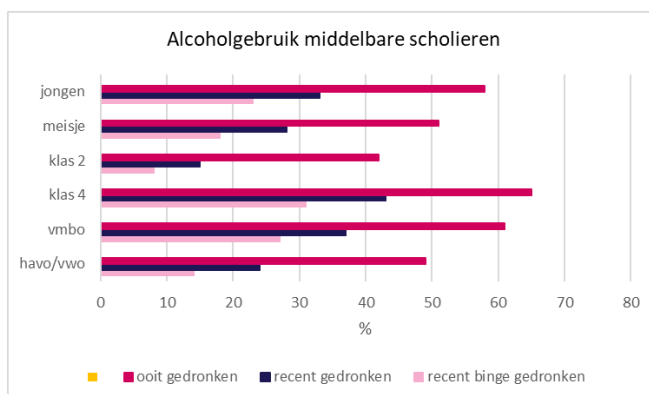
De belangrijkste uitkomsten van de GGD-monitor Jeugd 2021:

	Klas 2	Klas 4	Apeldoorn totaal	MIJ/OV	Nederland
Heeft ooit alcohol gedronken (slokjes of heel glas of meer)	42%	65%	55%	56%	53%
Heeft in de afgelopen 4 weken alcohol gedronken	15%	43%	30%	31%	29%
Heeft in de afgelopen 4 weken 5 of meer drankjes bij 1 gelegenheid gedronken (bingedrinken)	8%	31%	20%	22%	20%

Tussen 2007 en 2015 zagen we een grote daling in het alcoholgebruik onder jeugd. Bij de monitor van 2019 was deze daling helaas gestagneerd. En uit de huidige monitor van 2021 blijkt dat het alcoholgebruik onder jeugd (iets) is toegenomen. Ten opzichte van de regio Midden IJssel Oost Veluwe en heel Nederland is dit ongeveer gelijk.

Wat valt op? Jongens drinken (iets) vaker dan meisjes. Leerlingen in klas 4 drinken meer dan leerlingen in klas 2. Vmbo-leerlingen drinken meer dan havo/vwo leerlingen.

Van alle jeugd heeft meer dan de helft (55%) ooit alcohol gedronken. Dit is meer dan in 2019 (48%). Meer vierdeklassers (65%) dan tweedeklassers (42%) hebben ooit alcohol gedronken. In 2021 is dit verschil ten opzichte van 2019 kleiner geworden. Het is iets afgenomen bij de vierdeklassers en iets toegenomen bij de tweedeklassers.

In de vier weken voor het onderzoek heeft 30% van de jeugd alcohol gedronken. Dit is iets meer dan in 2019 (27%). Recent alcoholgebruik zien we vaker bij vierdeklassers (43%) dan bij tweedeklassers (15%) en vaker bij vmbo'ers (37%) dan bij havo/vwo'ers (24%).

Veel drinken is extra schadelijk. Bingedrinken is het drinken van vijf of meer drankjes tijdens één gelegenheid. Een op de vijf jeugd (20%) deed aan bingedrinken in de laatste vier weken. Dit is nagenoeg gelijk aan 2019 (19%). Ook bingedrinken komt meer voor bij vierdeklassers (31%) dan bij tweedeklassers (8%) en vaker bij vmbo'ers (27%) dan bij havo/vwo'ers (14%). Als de middelbare scholieren dus drinken, dan drinken ze veel alcohol.

In de monitor van 2021 zijn niet alle vragen over alcohol gesteld die in voorgaande edities waren gesteld omdat het een verkort onderzoek was in verband met corona. Uit de monitor van 2019 hebben we daarom nog extra informatie over het drinken van alcohol gehaald.

Waar drinken jongeren alcohol en hoe komen ze eraan?

Uit de GGD Jeugdmonitor van 2019 blijkt dat de meeste jeugd in de thuisomgeving drinkt ('thuis met anderen' (23%)) of 'bij anderen thuis' (22%). (Op ruime afstand) gevolgd door 'in een discotheek' (11%), 'in een hok/keet/schuur' (7%) en 'in een café/bar/snackbar of op een terras' (6%).

Daarbij krijgt de jeugd de alcohol overwegend van vrienden (die ouder zijn dan 18 jaar (10%) of jonger zijn dan 18 jaar (13%)) of van hun ouders (19%). Ook zegt een aantal van hen alcohol door een ander te laten kopen (13%) of het van 'iemand anders' (11%) te krijgen. Hierin zien we verschillen tussen de tweede- en vierdeklassers. Bij de tweedeklassers wordt 'ik krijg het van mijn ouders' verreweg het vaakst genoemd, vierdeklassers geven vaker aan het van vrienden te krijgen of het door een ander te laten kopen.

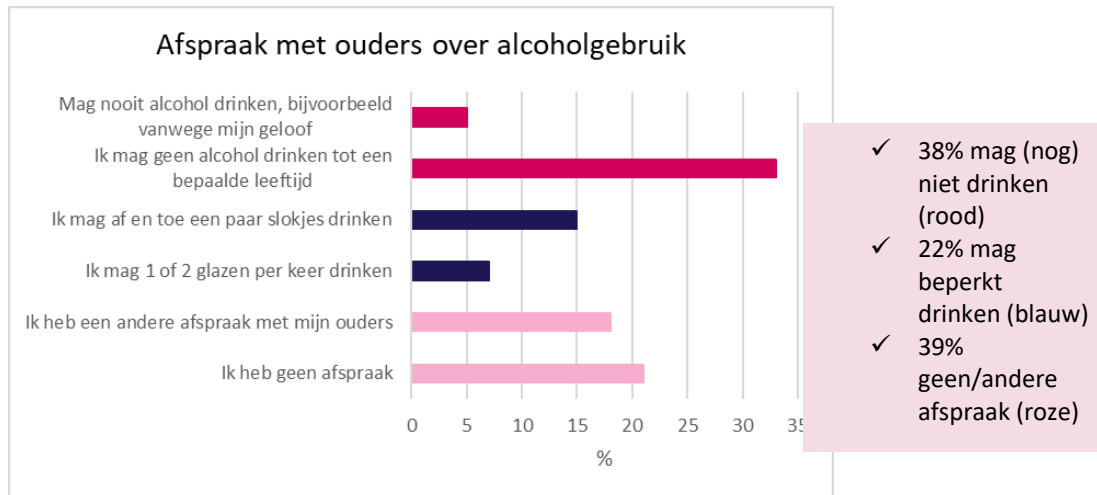
Uit een landelijke evaluatie van objectief, blijkt dat de naleving van de leeftijdsgrens bij sportkantines 28,8% is, dit is sinds 2016 (16%) geleidelijk gestegen. In de jeugdmonitor geeft van de alcohol drinkende jeugd aan dat 1% drinkt bij (sport)verenigingen.

Betrokkenheid van de ouders

Landelijk onderzoek wijst uit dat ouders soms toegeeflijk zijn bij alcoholgebruik door hun kinderen. Zo krijgt een kwart van de 12 tot 16-jarige scholieren die wel eens drinken alcohol van hun ouders (Rombouts e.a., 2020). Dat aantal is niet gedaald sinds 2016. Ouders die zelf veel drinken, zijn toleranter over van alcoholgebruik bij hun kinderen. Hoewel de invloed van peers (leeftijdgenoten, vrienden) op het gedrag toeneemt met de leeftijd, blijven ouders invloed houden op het drinkgedrag van hun opgroeiende kind (Engels e.a, 2013) bijvoorbeeld via hun houding ten opzichte van alcohol of door de afspraken die zij met hun kind maken.

In Apeldoorn wordt in de jeugdmonitor specifiek gevraagd naar de mening van ouders over het alcoholdrinken van hun minderjarige kinderen en de afspraken die tussen ouders en kind gemaakt zijn. Van alle jongeren geeft 17% aan dat ouders het goed vinden dat zij drinken en 10% geeft aan dat ouders 'er niets van zeggen'. Als we alleen kijken naar de jeugd die ooit alcohol heeft gedronken (48%), dan stemt meer dan de helft van de ouders in met het alcoholgebruik. 13% van de jeugd geeft aan dat hun ouders het 'afraden' en slechts 3% geeft aan dat ouders het 'verbieden'. Dat betekent dat ruim een kwart van de ouders van de kinderen die ooit alcohol hebben gedronken niet instemt met het alcoholgebruik. Ouders van vierdeklassers stemmen relatief vaker in met het alcoholgebruik dan ouders van tweedeklassers (53% versus 42%).

Daarnaast geeft een deel van de kinderen aan dat ouders niets weten van het alcoholgebruik (13% van de tweedeklassers en 16% van de vierdeklassers).

Bijna 38% van de middelbare scholieren mag (nog) niet drinken, Meestal omdat er een afspraak is gemaakt om tot een bepaalde leeftijd niet te drinken. In tweederde van die gevallen is dit de afspraak om niet te drinken tot het 18e jaar en bij 1 op de 10 is dat tot 17 jaar. Behalve afspraken over de leeftijd worden er ook andere afspraken gemaakt zoals 'ik mag af en toe een paar slokjes drinken' (15%), 'ik mag 1 of 2 glazen per keer drinken' (7%) en 'ik mag nooit alcohol drinken, bijv. vanwege mijn geloof' (5%).

Belangrijkste uitkomsten alcoholgebruik jongvolwassenen

Ten slotte is er nog gekeken naar het alcoholgebruik van jongvolwassenen vanuit de jongvolwassenenmonitor. Deze wordt niet op school ingevuld. De vragenlijst is via social media verspreid.

Tabel 2: Uitkomsten van de Jongvolwassenenmonitor (2019) t.a.v. Alcohol

	16-17 jaar	18-25 jaar	Apeldoorn totaal	MII/OV	Nederland
Drinkt niet (norm voor minderjarigen)	39%	15%	20%	19%	17%
Drinkt niet of maximaal 1 glas per dag (norm voor volwassenen)	42%	25%	29%	28%	25%
Heeft ooit alcohol gedronken (slokjes of heel glas of meer)	80%	97%	93%	93%	93%
Zware drinker (1 keer in de week minstens 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen op 1 dag)	21%	25%	24%	26%	28%

Uit de resultaten van de Jongvolwassenenmonitor blijkt dat 80% van de 16-17-jarigen ooit alcohol heeft gedronken en dat 61% wel eens alcohol drinkt. De meeste 16-17-jarigen die drinken, drinken gemiddeld meer dan een glas per dag. 21% is zelfs een 'zware drinker' en drinkt wekelijks minstens 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen op 1 dag. Bij de 18-25-jarigen zien we dat 97% ooit alcohol heeft gedronken (maar vanaf 18 jaar is dit ook toegestaan). De verschillen tussen opleidingsniveaus zijn heel klein.

Waar drinken jongeren alcohol en hoe komen ze eraan?

Ook de 16-17-jarigen drinken het meest in de thuisomgeving: 33% drinkt 'thuis, met anderen' en 47% 'bij anderen thuis'. De meeste 16-17-jarigen krijgen alcohol van oudere vrienden (45%), laten het door anderen kopen (30%) of krijgen het van hun ouders (19%).

De mening van ouders

Van de 16-17-jarigen die ooit (een heel glas of meer) alcohol hebben gedronken geeft 70% aan dat ouders het goed vinden of er niets van zeggen. 17% geeft aan dat ouders het niet goed vinden en 13% dat ouders het niet weten. Van de 16-17-jarigen die nooit (een glas of meer) alcohol hebben gedronken geeft 12% aan dat ouders het goed zouden vinden of er niets van zouden zeggen. 79% van hen beweert dat ouders het niet goed zouden vinden, en 9% weet niet wat ouders zouden vinden.

Wat valt op? Mannen drinken (iets) meer dan vrouwen. Het verschil tussen het drinkgedrag en het opleidingsniveau wordt minder naarmate de leeftijd stijgt. 18-25-jarigen drinken meer dan 16-17-jarigen, 16-17-jarigen zijn *relatief* vaker zware drinkers dan 18-25 jarigen.

Samenvattend Jeugd en jongvolwassenen

Drie op de tien jongeren heeft recent alcohol gedronken; degenen die drinken, drinken veel. 16-/17-jarigen drinken vaak meer dan de norm.

- Risicogroep: 3e/4e klas.
- Alcoholgebruik vooral in de privésfeer; thuis of bij anderen thuis.
- Jongeren onder de 18 krijgen alcohol meestal van anderen, vooral van hun ouders of oudere vrienden.
- Tweedeklassers % meer gestegen dan vierdeklassers?

Van de ouders van jongeren die drinken, stemt de helft in. De andere helft stemt niet in (raadt het af, vindt dat zijn kind minder moet drinken, weet het niet of verbiedt het.)

16-17-jarigen die niet drinken hebben vaker ouders die alcoholgebruik niet goed zouden vinden. 16-17-jarigen die drinken hebben vaker ouders die het goedkeuren of er niets van zeggen.

Bijlage 3

Samenvatting van de gesprekken met stakeholders

Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de stand van zaken rondom alcoholgebruik van jongeren zijn gesprekken gevoerd met veel partners en andere key-stakeholders. Zij hebben informatie gegeven over wat zij in hun werk/organisatie tegenkomen, aangevuld met inspiratie, ideeën en advies over wat in het PenH-plan moet worden opgenomen ter actualisatie. Alle voorstellen tot nieuwe activiteiten zijn getoetst bij de personen met wie wij contact hebben gehad. Per stakeholder staat in deze bijlage kort een verslag weergegeven.

Adviesraad Sociaal Domein

- Kennis van Tactus en Veilig Thuis en CJG nog meer benutten.
- Alcoholvrije cocktails stimuleren.
- In het onderwijs aandacht besteden aan alcohol, bijvoorbeeld door ervaringsdeskundigen uit te nodigen, samen te werken met gezonde school. Aan weerbaarheid wordt al aandacht besteed op scholen, hier ook alcohol in meenemen.
- Werk ook met ouderraden op scholen.
- Nog meer aandacht besteden aan culturele verschillen. Geloof ook in het plan opnemen. Jongeren kunnen wellicht leren van jongeren die geen alcohol drinken vanwege geloofsovertuiging: hoe om te gaan met groepsdruk?
- Voeg een hoofdstuk toe met dilemma's.
- Nog meer focus op preventie (nu veel handhaving)
- Handhaving is nu nog schieten met hagel: integreer dit in andere plannen.

Algemeen: Jongeren gaan drinken als ze thuis gedoe hebben, problemen ervaren en geen perspectief hebben (stress op presteren, woningnood, etc.). Het is daarom erg belangrijk om jongeren perspectief te bieden.

Jongerenraad

Cijfers GGD

De jongeren herkenden de cijfers van de GGD. Ze gaven aan dat er vaak thuis wordt gedronken. Naast het krijgen van alcohol van ouders, wordt alcohol ook vaak thuis uit de kast gepakt. Jongeren nemen bijvoorbeeld drank mee naar evenementen in een ander flesje.

Regelgeving

De jongeren vonden het bespreken van sociale druk nog belangrijker dan het bedenken van regelgeving. Tegelijkertijd kan regelgeving wel helpen, omdat het jongeren wel moeilijker gemaakt kan worden om aan alcohol te komen. Landelijke wetgeving zou het alcoholgebruik kunnen beperken, door alcohol minder beschikbaar te maken. Verder werd als idee genoemd voor landelijke wetgeving om minderjarigen strafbaar te stellen voor hun poging om alcohol mee te nemen uit de supermarkt of naar een festival.

Alcoholcontroles

Alcoholcontroles zijn strenger geworden ten opzichte van een aantal jaar geleden. In de supermarkt kan je niet langs de kassa zonder je ID te tonen, ook als je de caissière kent en 18+bent.

Hotspots

Op bepaalde plekken wordt er erg veel alcohol gekocht en gedronken door minderjarigen, maar niet gecontroleerd. Middelbare scholieren delen deze plekken ook met elkaar. Meer controle zou helpen.

IKPAS en NIX campagnes

De jongeren kenden de campagnes. De manier waarop je werd gestimuleerd je doelen te halen was goed. Het forum waarop je verhalen kon delen was echter wel erg heftig. Beter zou het zijn om de positieve gevolgen van stoppen met drinken te delen. Mailing aan ouders van kinderen die naar het voortgezet onderwijs gaan Dit vonden de jongeren prima.

Schenktijden bij (jeugd)sportwedstrijden

Dit vonden ze een goed idee. Tegelijkertijd gaven ze aan dat hier ook uitzonderingen op zouden moeten zijn, bij bepaalde evenementen.

Hoe gaan ouders om met alcoholgebruik van hun kinderen?

Dit is afhankelijk van de leeftijd. Vanaf 16/17 jaar staan ouders het wat vaker toe. Het gesprek met ouders voeren is wel belangrijk.

Helpt het als ouders belonen als hun kinderen geen alcohol drinken tot hun 18e?

Beloningen kunnen helpen, maar dit ligt echt aan het karakter van de persoon. Wel dachten ze dat een beloning zoals een rijbewijs juist stiekem gedrag in de hand kan werken.

Kroegentocht in Apeldoorn

De jongeren noemden dat de kroegentocht aantrekkelijker gemaakt zou kunnen worden met een feest/dj na afloop, voor alleen de jongeren die bij de kroegentocht aanwezig waren.

Handhaving wederverstrekking

De jongeren waren nog niet op de hoogte dat ze strafbaar zijn als ze alcohol geven aan een minderjarige.

Wanneer beginnen met alcoholpreventie?

Op de basisschool beginnen met preventie vonden de jongeren te vroeg. Verslavingspreventielessen zouden pas moeten worden gegeven als jongeren problematisch te veel drinken.

Stafverpleegkundige bij het CJG

Indruk alcoholgebruik

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) heeft via een vragenlijst in het voortgezet onderwijs een indruk gekregen van het alcoholgebruik onder jongeren, waaruit blijkt dat een groot deel van de tweedeklassers wel eens een slokje alcohol drinkt. Ook blijkt dat ouders vaak geen regels hanteren.

Activiteiten met betrekking tot alcohol

Het CJG stuurt samen met de gemeente een 'alcoholmailing', waar ouders met vragen bij de jeugdverpleegkundige terecht kunnen, die extra getraind zijn rondom alcohol en middelengebruik. Daarnaast organiseert de NCJ het programma 'Zonder jongeren geen toekomst', waarin wordt besproken wat er nodig is om gezond op te groeien en wat ouders nodig hebben in ondersteuning van alcoholpreventie.

Opmerkingen/aanvullingen op P&H plan

Succesvolle activiteiten zijn onder andere de kroegentocht voor ouders van 14-18-jarigen, maar er is behoefte aan differentiatie per leeftijdsgroep. Voor 17-/18-jarigen zou voorlichting over verantwoord alcoholgebruik relevant zijn. Preventieonderdelen moeten een vast karakter krijgen met herhaling. Het betrekken van verenigingen, festivals, jongerenwerkers en het IJslandse model zijn belangrijke stappen. 'It takes a village to raise a child.'

Manager Tactus

Indruk alcoholgebruik

Het alcoholgebruik onder jongeren in Apeldoorn is licht toegenomen, met een tijdelijke toename van jongeren die uit de band sprongen na de corona-sluiting, maar dit is nu weer enigszins gestabiliseerd. Jongeren consumeren veel eerder sterke drank dan voorheen. Opvallend is dat alcohol en middelengebruik op middelbare scholen een rol gaan spelen, waarbij Tactus steeds vaker wordt betrokken bij het beleid (programma Helder op School) en problemen op school. Er is een groei in aanmeldingen bij de alcoholpoli, waar jongeren worden opgenomen vanwege een combinatie van middelen en alcohol, zoals XTC, cannabis en ketamine.

Activiteit met betrekking tot alcohol

Tactus ondersteunt vo-scholen met beleid op middelengebruik, geeft gastlessen, en biedt verschillende activiteiten aan, waaronder ouderavonden, chatservice voor jongeren en deskundigheidsbevordering voor maatschappelijke partners.

Opmerkingen/aanvullingen op P&H plan

Verbeterpunten in Apeldoorn zijn de ouderbetrokkenheid en steun aan ouders die willen dat hun kind niet drinkt onder 18, en de noodzaak om voorlichting en preventie rond de leeftijd van 14 jaar te beginnen. Samenwerking met jongerenwerkers voor jongeren onder de 18 en 18+ is essentieel. Er wordt voorgesteld om het schenken op sportverenigingen te verbieden tot 15.00 uur om jeugdwedstrijden en overmatig alcoholgebruik na afloop te beperken.

Koninklijke Horeca Vereniging (Apeldoorn)

Indruk alcoholgebruik

We zien vaak gebrek aan ouderbetrokkenheid. Ouders begrijpen vaak niet dat er geen alcohol aan jongeren onder de 18 mag worden geschonken in hun aanwezigheid. Daarnaast zijn jongeren inventiever geworden in het verkrijgen van alcohol, met onder andere fake ID's. Horecaondernemers kunnen wellicht worden ondersteund met bijvoorbeeld lampjes om nep-ID's makkelijker te herkennen. Ook is er een toename van openbaar dronkenschap na de coronatijd, vooral in de horeca, waar jongeren wilder gedrag vertonen en confrontaties aangaan.

Activiteit met betrekking tot alcohol

De KHV wil samenwerken met partners om te voorkomen dat jongeren onder 18 drinken. Momenteel zijn ze betrokken bij een projectgroep met politie, brandweer, kroegen en wijkagenten.

Opmerkingen/aanvullingen op P&H plan

De maatregelen vragen nog om concrete invulling.

Verder is er ongelijkheid in boetes, waarbij jongeren kleinere boetes krijgen dan de organisaties die alcohol verstrekken.

Het verbieden van drankacties kan worden gezien als betutteling. Wel werd benoemd dat dit in andere gemeentes werkt. Verder zouden alcoholvrije initiatieven kunnen worden aangemoedigd.

Een bandjessysteem invoeren kost geld en moet ook gehandhaafd worden. Het opleggen van een dergelijke vorm is geen goed plan. Beter is het om dit aan evenementenorganisatoren zelf overlaten. Wel iets meer doen in de bewustwording eromheen en om ter inspiratie ideeën mee te geven. Ook wil je kroegen juist faciliteren, en zorgen dat er uniformiteit is bij alle kroegen. Hier moet je ze dan wel in ondersteunen.

Gezonde school

Activiteit met betrekking tot alcohol

De Gezonde School heeft een module op middelengebruik voor het voortgezet onderwijs. In deze module worden tips en advies gegeven, maar ook gekeken naar het beleid en vervolgens de uitvoering hiervan. Er zijn ook lespakketten die scholen kunnen gebruiken (leskisten of voorlichting in de klas). De Gezonde School werkt in samenwerking met het CJG en ook Tactus op inhoud.

Jaarlijks is er de mogelijkheid om een subsidie aan te vragen voor de Gezonde School zodat de school ook de middelen heeft om hier mee aan de slag te gaan.

Op dit moment wordt er door weinig scholen gebruik gemaakt van de module middelen gebruik (2 van de 12). Het gymnasium heeft een vignet en beleid hierop gemaakt. Ook het Mheenpark is er mee aan de slag. Vanuit de ervaring wordt aangegeven dat het heel lastig is om ouders te betrekken. Maar ook op studiereizen en schoolfeesten is er vaak toch alcohol aanwezig (vaak meegebracht door jongeren zelf). Voor de inzet op het speciaal voortgezet onderwijs en mbo wordt samengewerkt met Tactus, zij hebben hier meer expertise op.

De scholen komen veelal niet bij Gezonde School voor deze module, is er genoeg bekendheid? Ook wordt de noodzaak van inzet op ouderbetrokkenheid hier genoemd. Tevens de samenwerking tussen Gezonde School, Tactus en bijvoorbeeld jeugd veiligheid, dat ze elkaar goed weten te vinden en ieder de rol kan vervullen zoals het bedoeld is.

Sportraad

Indruk alcoholgebruik

De Sportraad heeft de indruk dat het alcoholgebruik onder jongeren niet is afgenomen, en de 3e helft bij verenigingen staat nog steeds voor sociale cohesie en gezelligheid. Verschillende factoren dragen bij aan het voortduren van alcoholgebruik, zoals het idee dat alcohol ontspant en dagelijkse zorgen even doet vergeten, het gebruik van eten en drinken als bindmiddel om vrienden te maken in teams, de goedkope beschikbaarheid van alcohol, de drang om erbij te horen, en het feit dat alcoholverkoop een groot verdienmodel is voor verenigingen.

Opmerkingen/aanvullingen op P&H plan

Een aanbeveling om jongeren als ambassadeurs in te zetten, om meer draagvlak te creëren. Het proces van bewustwording en gedragsverandering moet geleidelijk verlopen, zonder stigmatisering van drinkers, maar met alternatieven en positieve veranderingen. Commerciële invloed, zoals sponsorcontracten met bierfabrikanten, speelt ook een rol in alcoholgebruik. Het is goed om alcohol te verbieden tijdens jeugdwedstrijden, hiermee bepaal je een voorbeeldfunctie.

Jeugdboa

Indruk alcoholgebruik

De indruk van het alcoholgebruik onder jongeren is dat jongeren voornamelijk via oudere vrienden aan drank komen. Alcohol wordt vaak in groepjes van 2-4 jongeren geconsumeerd, terwijl grotere jeugdgroepen vaker vaperen of joints roken. Hoewel er op straat in de zomer wel alcoholgebruik is, wordt het meeste thuis gedronken: vaak krijgen jongeren daar toestemming van ouders omdat het daar in het zicht gebeurt. De voorkeur is om jongeren met problemen door te verwijzen naar HALT voor een leertraject, in plaats van een boete uitdelen. De keuze tussen HALT en een boete is ongeveer 50/50 en afhankelijk van de omstandigheden (moeten jongeren de boete zelf betalen bijvoorbeeld). Openbare dronkenschap komt minder vaak voor. Er wordt wel fors wordt gedronken met grote evenementen, zoals bij carnaval, het drakenbootfestival, bevrijdingsfestival. Ook hier is er geen verschil tussen jongens en meiden.

Opmerkingen/aanvullingen op P&H plan

Wat ontbreekt aan activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen in Apeldoorn is voorafgaande controle tijdens festivals en evenementen, bijvoorbeeld door het gebruik van bandjes. Bewustwording bij ouders van kinderen in de leeftijd van 12-15 jaar is van belang, terwijl voorlichtingen mogelijk niet altijd effectief zijn bij vmbo-leerlingen. Er zou meer controle kunnen zijn op het gedrag van jongeren in winkelcentra en onder schooltijd, met behulp van coaches of conciërges die met jongeren in gesprek gaan. Samenwerking tussen scholen, jeugdboa's en HALT kan worden verbeterd, evenals controle bij sportverenigingen waar momenteel weinig wordt gecontroleerd, wat het alcoholgebruik onder jongeren bevordert.

Wijkagent

Indruk alcoholgebruik

De indruk van alcoholgebruik onder jongeren is dat ze na de coronaperiode veel overmatig gingen drinken toen de kroegen weer opengingen. Jongeren dronken meer dan voorheen, en vooral degenen die tijdens de pandemie 18 waren geworden, misten de geleidelijke introductie tot alcoholgebruik. Dit is moeilijk tegen te houden. Over het algemeen voert 90% van de horecaondernemers een strak 18+ beleid. Helaas gebruiken minderjarigen vaak identificatie van anderen om binnen te komen.

Opmerkingen/aanvullingen op P&H plan

Wat ontbreekt aan activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen in Apeldoorn is het aanpakken van horecagelegenheden die stunts met alcohol of drankacties organiseren, zoals onbeperkt drinken voor een vast bedrag. Specifiek moet er aandacht worden besteed aan bepaalde cafés waar veel minderjarigen worden toegelaten en vermoedelijk alcohol wordt verstrekt. Integrale samenwerking met de politie, gemeente en jongerenwerk is essentieel om dit aan te pakken.

Hoewel er strenge straffen op staan, worden jongeren soms niet bestraft omdat ze zich niet bewust zijn van de consequenties. Het inzetten van testkopers in kroegen kan helpen om leeftijdscontroles te verbeteren.

Handhaving

Indruk alcoholgebruik

In 2022 waren er 83 alcoholwet controles uitgevoerd. In het onderstaande schema zijn de overtredingen weergegeven.

Aantal	Artikel	Overtreding
11	25	Het anders dan in de rechtmatige uitoefening van het horecabedrijf of slijtersbedrijf alcohol aanwezig hebben of nuttigen.
39	45	Alcohol voorhanden hebben onder de 18 jaar
3	16	Zelfbediening door middel van automaten gevuld met alcohol
3	17	Geopende flessen voor verkoop elders ter plaatse hebben
26	24	Ontbreken leidinggevende horecaverunning
5	3	Zonder vergunning het horecabedrijf of slijtersbedrijf uitoefenen.
1	12	Alcohol verstrekken op een lokaliteit niet genoemd op de vergunning.
2	18	Zwak alcoholhoudende drank verstrekken voor gebruik elders dan ter plaatse dan zijnde groothandel, supermarkt en slijtersbedrijf
1	19	Verkoop sterke drank anders dan rechtmatige uitoefening van het slijtersbedrijf
3	13	Gebruik van alcohol vanuit een horecabedrijf elders dan ter plaatse.

In 2023 zijn er tot nu toe (25-05-2023) 77 bonnen bij evenementen geschreven. Er zijn een aantal nog geschreven door collega's buiten evenementen maar die worden niet bijgehouden. Tijdens Prinsennacht 2023 waren er 25 verbalen. Tijdens Carnaval Klarenbeek 2023 zijn er 43 bonnen geschreven en 7 bij een ander evenement vlak voor carnaval.

Bij het Drakenbootfestival is er een opvallende afwezigheid van jeugd op vrijdagavond vanwege de hoge kosten van kaartjes, maar op zaterdag komen jongeren wel omdat toegang dan gratis is. Tijdens Prinsennacht worden 's avonds drie koppels ingezet: één voor het handhaven van geluidsniveaus, één voor het controleren van evenementenvergunningen en één voor het handhaven van alcoholgebruik. Bij Drakenboot werken op zaterdag twee koppels die beide toezien op jeugd met alcohol, waarbij één team ook verantwoordelijk is voor geluidsmetingen en vergunningcontroles. Meer collega's tijdens dergelijke evenementen zou de effectiviteit van handhaving vergroten, maar de beperkte bezetting vereist keuzes.

Wat betreft de algemene situatie bij supermarkten, blijkt dat jongeren gemakkelijk aan alcohol kunnen komen, vooral na 22:00 uur wanneer sommige winkels nog open zijn. Daarnaast ervaren jongeren die werken bij de kassa's terughoudendheid om andere jongeren naar hun identiteitsbewijs te vragen. Bij openbaar dronkenschap is het de procedure dat ouders geïnformeerd en indien nodig een ambulance wordt gebeld. De algemene indruk is dat de aantallen ernstig dronkenschap en alcoholvergiftiging onder jongeren in Apeldoorn relatief laag zijn.

Slechts 2 tot 3 kroegen in Apeldoorn hebben deurbeleid waar jongeren onder de 18 niet binnenkomen. Meiden komen soms makkelijker ergens binnen dan jongens.

Samenwerking met de afdeling Concernzaken vakgroep Veiligheid beperkt zich tot gebiedsverboden en veilig uitgaan, waar alcohol slechts een onderdeel van is

Opmerkingen/aanvullingen op het P&H plan

Testkopers zouden alleen ingezet moeten worden wanneer dit geen oneerlijke behandeling van ondernemers creëert (bijvoorbeeld iemand van toezicht die een ondernemer een boete geeft, en een testkoper die een educatieve maatregel oplegt en geen boete). Het inzetten van testkopers voor onderzoek is waardevol, of als handhavingsmaatregel wanneer sancties hetzelfde zijn voor zowel testkopers als handhavers.

Bij verenigingen vindt het meeste alcoholgebruik plaats onder jongeren, tijdens seniorenwedstrijden waar 17-jarigen al in oudere teams spelen. Dit gebeurt vaker in dorpen, waarbij er minder teams zijn, en jongeren dus sneller naar een ouder team worden doorgestuurd. Bovendien heerst er in een dorp toch andere cultuur dan in de stad. Het is wel een goede bewustwording voor ouders, dat zij meekrijgen dat het normaal is om tot 15.00 uur geen alcohol te drinken.

Verbieden van happy hours zal weinig opleveren wanneer het verschil met reguliere kortingen minimaal is.

Gemeente Apeldoorn, Veiligheid Jeugd en risicogroepen

Indruk met betrekking tot alcoholgebruik:

De indruk is dat alcoholgebruik nu beter gereguleerd kan worden vanwege de hogere prijzen, maar bingedrinken lijkt afgenomen terwijl het gebruik van andere middelen zoals pillen, drugs en lachgas juist vaker voorkomt. Dure alcohol wordt steeds meer gezien als een statussymbool onder jongeren, vooral sterke drank. Sociale druk speelt nog steeds een rol bij drinkgedrag, en ouders drinken soms mee of staan het toe, vooral in gezinnen met een lagere sociale status waarbij ouders vaak niet de consequenties van drankgebruik doorhebben. Ouderbetrokkenheid is essentieel om middelengebruik te voorkomen. Signalen van alcoholgebruik op scholen vragen extra inzet van docenten, en samenwerking met Jeugdboa's is daarbij van belang.

Opmerkingen/aanvullingen op het P&H plan:

Wat betreft mogelijke maatregelen in Apeldoorn wordt benadrukt dat regelmatig contact tussen betrokken partijen, waaronder jeugdboa's, wijkagenten, scholen en preventieinstanties, essentieel is om preventief op te treden en elkaar aan te vullen. Meer inzet op ouderbetrokkenheid en aanpak van groepsdruk wordt aanbevolen. Het idee om bij clubs pas na 15.00 uur alcohol te schenken wordt positief gezien als een goed signaal naar ouders, maar mogelijk geen groot verschil voor clubs zelf. Nalevingsonderzoeken kunnen informatie leveren over veiligheidsrisico's bij hotspots waar jeugd zich ophoudt, en bij evenementen wordt voorgesteld om maatregelen te nemen, zoals muntverkoop waarbij een ID vereist is.

Verenigingsondersteuner

Indruk met betrekking tot alcoholgebruik:

De indruk van alcoholgebruik onder jongeren wordt gebaseerd op inventarisaties van de verenigingsondersteuners (VOS) waarbij tot nu toe 30 verenigingen zijn benaderd over roken, alcohol en de gezonde kantine. De algehele indruk is dat bij een groot deel van de verenigingen afspraken zijn over het schenken van alcohol tijdens jeugdwedstrijden, maar dat de inhoud van deze afspraken varieert en niet te handhaven zijn.

Opmerkingen/aanvullingen op het P&H plan

Er zou meer aandacht besteed kunnen worden aan de e-learning over de alcoholwet. Stimuleer als gemeente dat iedereen van het barpersoneel een certificaat haalt. Verbied daarnaast verkoop van meters bier en kannen bier, zorg dat er alcoholvrije alternatieven zoals 0.0 bier worden aangeboden en vervang bierreclameborden door alcoholvrije alternatieven. Bied ook een format voor alcoholbeleid aan verenigingen.

Wat betreft schenktijden, de meeste verenigingen hanteren al tijden waarop alcohol wordt geschonken. De verwachting is dan ook dat het voornemen om in de Apv schenktijden op te nemen, niet tot veel weerstand zal leiden.

Ten slotte kan het vragen van een ID aan jongeren onder de 18 jaar een grote drempel zijn voor veel verenigingen, doordat iedereen elkaar en elkaars leeftijd kent. VOS spreekt de verwachting uit dat de gemeente vooral verenigingen helpt met ondersteuning en geen hoge boetes oplegt.

Jongerenwerkers Don Bosco & Stimenz

Het drugsgebruik onder jongeren is sterk gestegen, terwijl het alcoholgebruik redelijk stabiel lijkt te blijven. Preventie van alcoholgebruik krijgt landelijk meer aandacht dan drugspreventie. Op schoolpleinen is er een actieve drugshandel, terwijl tabak en alcohol duurder worden en drugs relatief goedkoper verkrijgbaar zijn. Het gesprek over alcohol is nog steeds een standaard onderdeel van het werk, maar nu komt het gesprek over drugs vaker voor.

Als we het gesprek over alcohol voeren merken we dat verbieden niet helpt, evenals het argument dat alcohol slecht is voor je hersenen. Veel beter om alcoholgebruik te betrekken op sportprestaties die achteruitgaan. Ook het bespreken van alcoholgebruik tijdens leuke activiteiten werkt goed, of jongeren uitnodigen voor activiteiten waarbij er geen alcohol mag worden gedronken.

Het drankgebruik verschilt per cultuur, waarbij moslims meestal minder drinken, maar bij feesten in de keet wordt veel gedronken. Verveling is een belangrijke oorzaak van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. Het ontbreken van perspectief en voorzieningen speelt ook een rol. Jongeren drinken om dronken te worden zonder maat te houden, vooral mixdrankjes zijn populair. Inkomen beïnvloedt de drinkgewoonten, waar jongeren met meer geld vaak meer drinken. Het idee om alleen slijterijen drank te laten verkopen en supermarkten te verbieden wordt geopperd, omdat alcohol minder te normaliseren en slijterijen die beter kunnen controleren. Aanvullingen op de maatregelen

---

zijn dat er meer aandacht moet zijn voor preventie in de eerste jaren van het voortgezet onderwijs en ouderbetrokkenheid. Het is belangrijk om te focussen op voorlichting met rolmodellen en ervaringsdeskundigen, niet alleen op scholen maar ook bij sportverenigingen. Bij het voornemen om schenktijden tijdens jeugdwedstrijden in te richten bij sportverenigingen moeten verenigingen betrokken worden. Ook het aanpakken van valse ID's met campagnes wordt positief beoordeeld, eerder is hierover al voorlichting samen met de politie gegeven.

Gebiedsmanager dorpen

Over het algemeen valt het alcoholgebruik dat voor overlast zorgt in de dorpen mee. Hierbij zijn echter twee uitschieters:

1. In Beekbergen is sinds januari dit jaar een algemeen alcoholverbod in verband met grote overlast door gebruik inwoners van instellingen en arbeidsmigranten
2. In Uddel is sprake van een sociale problematiek waar alcohol een onderdeel van is.

Bijlage 4

Wijzigingen in de Alcoholwet

1. Naamsverandering: van Drank- en Horecawet naar Alcoholwet

Op 1 juli 2021 is de 'Drank- en Horecawet' aangepast naar 'Alcoholwet'. De nieuwe naam geeft beter aan dat het in deze wet draait om het risicovolle product alcohol. Bovendien zien de regels niet alleen toe op alcoholverkoop in de horeca, maar ook op de verstrekking in bijvoorbeeld supermarkten, slijterijen, wijnwinkels en sportkantines.

2. Verbod op bepaalde prijsacties

In de wet staat nu een verbod op het geven van meer dan 25% korting op alcoholhoudende drank in de detailhandel (zowel fysiek, als online). Dit geldt voor bijvoorbeeld supermarkten, slijterijen en webshops. Stuntaanbiedingen voor alcoholische drank als 'twee halen, één betalen' of '30% korting' zijn niet meer toegestaan. Doel hiervan is te voorkomen dat consumenten zich door prijsacties laten verleiden om meer alcohol te kopen dan zij van plan waren.

3. Verbod op wederverstrekking

Volwassenen zullen een strafbaar feit begaan, indien zij op voor publiek toegankelijke plaatsen, zoals in horeca en op festivals, alcoholhoudende drank geven aan minderjarigen. Dit verbod is gericht op verdere ontmoediging van alcoholgebruik door minderjarigen. Dat is nodig vanwege de wetenschappelijke aanwijzingen dat alcoholgebruik een negatieve invloed kan hebben op de hersenontwikkeling van jongeren. Ook brengt alcoholgebruik het risico met zich mee van het ontwikkelen van problematisch alcoholgebruik op latere leeftijd. Daarnaast is herhaaldelijk uit onderzoek gebleken dat jongeren in de meeste gevallen alcohol verkrijgen van meerderjarige vrienden of familie.

4. Regels voor online verkoop van alcoholhoudende drank

Bij online verkoop van alcoholhoudende drank is er een verplichte controle bij de online bestelling van de leeftijd (leeftijdsverificatie). Deze leeftijdsverificatie vindt plaats door middel van een verplichte leeftijdsvraag. Daarnaast moet de verstrekker beschikken over een geborgde werkwijze (document) en deze moet hij ook hanteren. Die werkwijze borgt dat de alcoholhoudende drank slechts wordt afgeleverd op het door de koper opgegeven adres of bij een distributiepunt en dat de leeftijd van de persoon aan wie alcohol wordt afgeleverd, wordt vastgesteld aan de hand van een geldig identificatiebewijs. Deze nieuwe regels zijn gericht op de verdere ontmoediging van alcoholgebruik door minderjarigen. Met het oog op het groeiend aantal thuisbezorgkanalen voor alcoholhoudende drank is het van belang dat de detailhandel ook bij online verkoop de leeftijdsgrens naleeft en dat de toezichthouder op deze naleving kan controleren.

5. Splitsing online supermarkt en online slijterij

Online slijters zullen geen andere producten meer mogen aanbieden dan die in fysieke slijterijen mogen worden aangeboden. Voor de fysieke slijters was al geregeld dat het aanbieden en verstrekken van sterke drank slechts gepaard mag gaan met aan het slijtersbedrijf gerelateerde producten en bedrijfsactiviteiten. De aankoop van sterk alcoholhoudende drank vindt door de scheiding meer bewust plaats.

6. Stage 14- en 15-jarige vmbo'ers

14- en 15-jarige leerlingen mogen tijdens een stage in het kader van hun vmbo-horecaopleiding alcoholhoudende drank verstrekken. Voorheen was dat 16 jaar. Hiermee worden de stagemogelijkheden verruimd.

---

7. Toegangsverbod slijterij voor minderjarigen zonder begeleiding vervalt

Het inmiddels overbodig geachte verbod op toegang tot een slijterij voor minderjarigen zonder begeleider van 21 jaar of ouder vervalt.

8. Minderjarige testkopers inzetten bij toezicht

Bij het toezicht op de naleving van het verbod voor minderjarigen om op publieke plekken alcoholhoudende drank in hun bezit te hebben, zullen gemeenten en de NVWA tóch 16- en 17-jarige testkopers mogen inzetten.

9. Betaalde proeverij in slijterijen

Bij gemeentelijke verordening kunnen betaalde proeverijen in alle slijterijen van een gemeente worden toegestaan. De proeverijen mogen dan plaatsvinden op dagen en tijden waarop de desbetreffende slijterij normaal gesproken gesloten is en de Winkeltijdenwet opening wel toestaat.

10. Aanwijzing alcoholoverlast-gebied

In geval van ernstige aantasting van de openbare orde, de leefomgeving of de volksgezondheid, zal bij gemeentelijke verordening een gebied kunnen worden aangewezen als alcohol-overlastgebied. In die verordening kan dan worden bepaald dat:

- de verstrekking van zwakalcoholhoudende drank vanuit bepaalde verkooppunten verboden of beperkt wordt
- aanvragen voor een vergunning op grond van de Alcoholwet geweigerd kunnen worden, en
- er bepaalde verboden of beperkingen worden opgelegd, zoals het happy hours-verbod uit de wet

11. Verstrekking alcoholhoudende drank op vervoermiddelen

De bevoegdheid om bij gemeentelijke verordening te kunnen bepalen dat op vervoermiddelen die bestemd zijn voor het vervoer van personen en waarop bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank wordt verstrekt, een medewerker aanwezig zal moeten zijn die beschikt over voldoende kennis en inzicht in sociale hygiëne. Hiermee kunnen de risico's op overlast door bijvoorbeeld commerciële bierfietsen, partybussen en op kleinere boten die door de binnenstad varen, verkleind worden.

12. Overbodige inrichtingseisen horeca en slijterijen vervallen

Inrichtingseisen voor horeca en slijterijen die grotendeels onnodig aanvullend zijn op de algemene eisen uit het Bouwbesluit vervallen. Bijvoorbeeld: eisen over elektriciteit en ventilatie in horeca. Ook gedateerde regels die niet meer proportioneel zijn in relatie tot het waarborgen van de volksgezondheid, zoals de verplichte aanwezigheid van twee toiletgelegenheden.

Bijlage 5

Literatuur en bronnen

Expertisecentrum Alcohol (2020). *Dossier Alcohol en jongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut. Geraadpleegd van expertisecentrumalcohol.nl, 26 november 2020.

Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., Edwards, G. & Giesbrecht, N. (2010). *Alcohol: no ordinary commodity: Research and public policy*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

Bureau Objectief (2017). Nalevingsonderzoek doorschenken gemeente Rotterdam 2017. Nijmegen: Bureau Objectief.

Bureau Objectief (2018). Nalevingsonderzoek doorschenken gemeente Utrecht 2018. Nijmegen: Bureau Objectief.

Bureau Objectief (2020). *Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop aan minderjarigen in 2020*. Nijmegen: Bureau Objectief.

Bureau Objectief (2022). *Handreiking Toezicht Alcoholwet*. Geraadpleegd van <http://www.handreikingalcoholwet.nl/>, februari 2022.

Burton, R., Henn, C., Lavoie, D., O'Connor, R., Perkins, C., Sweeney, K., Greaves F., Ferguson B., Beynon C., Belloni A., Musto V, Marsden J. & Sheron, N. (2017). *A rapid evidence review of the effectiveness and cost-effectiveness of alcohol control policies: an English perspective*. The Lancet, 389(10078), 1558-1580.

Dorsselaer, S. van, Beurs, D. de & Monshouwer, K. (2020). *Middelengebruik onder studenten van 16-18 jaar op het MBO en HBO 2019*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Dorsselaer, S. van, Tuithof M & Monshouwer, K. (2016). *Factsheet Peilstationsonderzoek. Ouders 2015. Ouders over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en internet door jongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Engels, R., Kleinjan, M. & Otten, R. (2013) *De rol van ouders bij alcoholgebruik van adolescenten: Stand van zaken*. Nijmegen: Behavioural Science Institute Radboud Universiteit Nijmegen

Gezondheidsraad (2015). *Richtlijnen goede voeding 2015*. 's-Gravenhage: Gezondheidsraad 24, 1–95.

Holder, H. D. (1998). *International research monographs in the addictions. Alcohol and the community: A systems approach to prevention*. New York, NY, US: Cambridge University Press.

Nationaal Preventieakkoord (2018). *Nationaal Preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland*. 's-Gravenhage: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Paternotte, M. & Prooij, F. (2019). *Doelgroeponderzoek Plattelandsjongeren. Kwalitatief onderzoek naar alcoholgebruik onder plattelandsjongeren*. Amsterdam: Mare.

Meier, P. et al. (2008). *The independent review of the effects of alcohol pricing and promotion. Summary of Evidence to Accompany Report on Phase 1: Systematic Reviews*. United Kingdom: School of Health and Related Research, University of Sheffield, UK

Monshouwer, K. Miltenburg, C. van, Beek, R. van, Hollander, W. den, Schouten, F. Goor, M. van, ., & Laar M.W. van (2021). *Het grote uitgaansonderzoek 2020. Uitgaanspatronen, middelengebruik gezondheid en intentie tot stoppen of minderen onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Nijkamp, L., Smeets, L., Greeff, J. de, Scholten, K. & Voorham, L. (2020). *Dronkenschap en doorschenken. De impact en aanpak van dronkenschap en doorschenken in het uitgaansleven*. Factsheet. Utrecht: Trimbos-instituut.

Onrust, S., Otten, R., Lammers, J. & Smit, F. (2016). *School-based programmes to reduce and prevent substance use in different age groups: What works for whom? Systematic review and meta-regression analysis*. *Clinical Psychology Review*, 44, 45-59.

Reynolds, R.I. (2003). *Building confidence in our communities*. London: London Drug Policy Forum.

Rombouts, M., Dorsselaer, S. van, Scheffers, T., Tuithof, M., Kleinjan, M. & Monshouwer, K. (2020a). *Jeugd en riskant gedrag 2019. Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Rombouts, M., Visser, D., Onrust, S., Tuithof, M., Scheffers-Van Schayck, T., Simon, J., & Monshouwer, K. (2020b). *Preventie en gebruik van tabak, alcohol, cannabis en andere middelen onder jongeren met een licht verstandelijke beperking in het cluster 3-onderwijs. Kerngegevens uit het EXPLOREonderzoek 2019*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Smeets, L., Monshouwer, K. & Greeff, J de. (2019). *De IJslandse aanpak van middelengebruik onder jongeren Een verkenning van de wetenschappelijke literatuur*. Utrecht: Trimbos-instituut

Smit, K., Monshouwer, K., Leeuwen, L. van, & Voogt, C. (2020) – *Zien drinken doet drinken. De invloed van de zichtbaarheid van alcohol in de sociale omgeving op kennis, opvattingen en gebruik van alcohol door jongeren*. Literatuuroverzicht. Utrecht: Trimbos-instituut.

Nationale Drug Monitor, editie 2022. Alcohol 11.2.2 Demografische kenmerken algemene bevolking - Nationale Drug Monitor. <https://www.nationaledrugmonitor.nl/alcohol-demografische-kenmerken-algemene-bevolking/>. Geraadpleegd op: 15 februari 2022. Trimbos-instituut, Utrecht & WODC, Den Haag

Van der Vorst, H., Engels, R.C.M.E., Meeus, W., & Dekovic, M. (2006). *Parental attachment, parental control, and early development of alcohol use: A Longitudinal Study*. *Psychology of Addictive Behaviors*, Vol. 20, No. 2, 107–116

Wagenaar, A.C., Toomey, T.L. & Erickson, D.J. (2005). *Complying with the minimum drinking age: effects of enforcement and training interventions*. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 29, 2, 255-262

Bijlage 6

Uitvoeringsplan handhaving drank en horeca 2023

Inleiding

De verantwoordelijkheid voor het goed en op verantwoorde wijze exploiteren van een horecabedrijf en het verantwoord verstrekken van alcohol ligt primair bij de ondernemer. Van een ondernemer wordt verwacht dat hij de wet- en regelgeving kent en weet welke voorwaarden worden gesteld aan vergunningen en ontheffingen. Veel horecaondernemers houden zich prima aan wet- en regelgeving en de voorwaarden. Er is echter een minderheid die dat niet doet. Dit leidt tot overlast, onveilige situaties en aantasting van het woon- en leefklimaat. Om naleving van wet- en regelgeving af te dwingen zal toezicht moeten plaatsvinden. Zo nodig wordt handhavend opgetreden door het opleggen van bestuursrechtelijke maatregelen. Het handhavingsprotocol beschrijft welke bestuursrechtelijke maatregel volgt op welke overtreding.

Het doel van dit uitvoeringsplan is:

- verbetering van het nalevingsgedrag, waarmee wordt beoogd de leefbaarheid, de openbare orde, de veiligheid en gezondheid en de eerlijke mededinging positief te beïnvloeden;
- burgers, bedrijven en instellingen binnen de gemeente Apeldoorn rechtszekerheid te bieden door de handhavingstaak op uniforme wijze uit te voeren;
- dat er passende maatregelen worden genomen bij geconstateerde overtredingen of incidenten, die qua aard zo goed mogelijk aansluiten bij het soort overtreding en qua zwaarte bij de ernst van de overtreding.

In 2019 is het uitvoeringsplan drank en horeca 2015 geëvalueerd door de horecaondernemers, vertegenwoordiging van de Sportraad, vertegenwoordiging van Koninklijk Horeca Nederland (Afdeling Apeldoorn), vertegenwoordiging van de politie en betrokken met betrekking tot enaren van de eenheid Veiligheid en Recht. De tijdens de bijeenkomsten gedeelde punten zijn meegenomen in de uitwerking van dit uitvoeringsplan.

In 2023 is het uitvoeringsplan beperkt aangepast onder andere vanwege de wijziging van de Drank- en Horecawet naar de Alcoholwet.

Het uitvoeringsplan handhaving drank en horeca heeft de volgende opbouw; eerst wordt beknopt weergegeven hoe de taken en bevoegdheden zijn verdeeld op het gebied van toezicht en handhaving. Daarna volgt een weergave van de verschillende bestuursrechtelijke instrumenten die ingezet kunnen worden. Vervolgens wordt de evaluatie van het vorige uitvoeringsplan behandeld en worden een aantal veranderingen ten opzichte van dat plan toegelicht. Als laatste zal in het handhavingsprotocol worden weergegeven hoe vanaf 1 januari 2020 opgetreden wordt bij de verschillende soorten overtredingen.

Taken, bevoegdheden en toezicht

De burgemeester is primair verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Namens de burgemeester wordt de alcoholvergunning verleend. Hij beschikt voorts over een aantal bestuursrechtelijke instrumenten om de openbare orde en veiligheid te waarborgen. De burgemeester is het bevoegd gezag om op te treden tegen overtredingen van de Alcoholwet (AW). Voor wat betreft de Algemene plaatselijke verordening, waar ook verschillende zaken zijn geregeld als het om de horecasector gaat, is ook de burgemeester het bevoegd gezag.

Toezicht

Toezicht houden is een vorm van preventie. Door aanwezig te zijn, instrumenten mee te geven voor zelfregulering/eigen naleefgedrag en goede contacten te hebben met ondernemers en para commerciële rechtspersonen (zoals sportverenigingen) kan naleefgedrag worden gestimuleerd. Daarnaast is slim toezicht houden ook vooral risicogericht toezicht houden op locaties die op grond van signalen van stakeholders extra aandacht verdienen. Tenslotte geldt ook 'high trust, high penalty': er wordt uitgegaan van en vertrouwd op het zelfregulerend vermogen door ondernemers en para commerciële rechtspersonen. Bij (herhaaldelijke) overtredingen volgen echter ook strenge sancties.

Toezichthouders van team Preventie Toezicht en Handhaving (PTH) zijn door de burgemeester aangewezen om toezicht te houden op naleving van de AW. Bij het houden van toezicht op naleving van regelgeving door horecagelegenheden heeft ook de politie een grote rol.

Het inzetten van gemeentelijk toezichthouders heeft een grote preventieve werking. Doordat zij zichtbaar zijn voor ondernemers en para commerciële rechtspersonen is duidelijk dat de naleving van wet- en regelgeving een serieuze aangelegenheid is, waarbij overtredingen daadwerkelijk gesanctioneerd worden. Er wordt zowel steekproefsgewijs als naar aanleiding van klachten of meldingen gecontroleerd.

Samenwerking team PTH/politie

Regelmatig voegen de gemeentelijk toezichthouders zich bij het team van de politie om tijdens uitgaansuren op het Caterplein toezicht te houden op de naleving van wet- en regelgeving. Verder houden zij het gehele jaar toezicht op de overige horeca binnen de gemeente.

Handhavingsprotocol

De burgemeester beschikt over een aantal bestuursrechtelijke instrumenten die kunnen worden ingezet voor handhaving bij overtredingen: Schorsen of intrekken van een vergunning, opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang, opleggen van een bestuurlijke boete en de 'Three strikes out' maatregel.

In het handhavingsprotocol is opgenomen dat optreden van gemeentewege ingrijpender wordt wanneer de overtreding aanhoudt of zich herhaalt. Ingrijpen loopt dan via een aantal voorgeschreven stappen. Er zijn ook situaties denkbaar waarbij het volgen van het stappenplan niet wenselijk is. Het is dan ook van belang om op te merken dat de volgende schema's slechts richtinggevend zijn voor de handhavers. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor afgeweken moet worden van de schema's.

Wanneer besloten wordt om een bestuursrechtelijke maatregel op te leggen dient deze maatregel ook daadwerkelijk uitgevoerd te worden. Daartoe is een goede afstemming noodzakelijk tussen vergunningverleners, toezichthouders en handhavers.

Intrekking of schorsing van de verleende vergunning

Zowel de AW als de Algemene plaatselijke verordening (Apv) kent de bevoegdheid om een verleende vergunning in te trekken. Daarbij is het goed om te vermelden dat in de AW tevens is uitgewerkt in welke gevallen de vergunning móet worden ingetrokken.

Naast intrekking bevat de AW de mogelijkheid tot het schorsen van de vergunning voor een maximale duur van 12 weken. Het middel van schorsing kan ingezet worden in veel situaties waarin intrekking ook mogelijk is. Bij intrekking van de vergunning zal een nieuwe aanvraagprocedure moeten worden gestart. Dat is bij schorsing van de vergunning niet het geval. In de gevallen waarin intrekking als te ingrijpend wordt ervaren, kan de vergunning eerst voor een bepaalde periode geschorst worden. Daarbij

---

wordt wel opgemerkt dat wanneer de wet bepaalt dat een vergunning móet worden ingetrokken (zie artikel 31, eerste lid AW) het middel van schorsing niet kan worden ingezet.

Last onder dwangsom

Een last onder dwangsom houdt in dat een ondernemer wordt aangeschreven om de overtreding te beëindigen en voortzetting of herhaling van de overtreding te voorkomen op straffe van het verbeuren van één of meerdere dwangsommen. Deze last houdt in dat de overtreder de illegale situatie in overeenstemming met de wet dient te brengen of een overtreding achterwege dient te laten. De ondernemer verbeurt een dwangsom op het moment dat een overtreding opnieuw wordt geconstateerd. Er dient dan dus een van tevoren bepaald geldbedrag te worden betaald. De dwangsom kan op drie manieren worden ingezet: een bedrag ineens, een bedrag per tijdseenheid of een bedrag per overtreding. De hoogte van de dwangsom wordt van geval tot geval beoordeeld afhankelijk van de aard en ernst van de overtreding.

Last onder bestuursdwang

In sommige gevallen kan of moet worden gekozen voor een last onder bestuursdwang. Bij bestuursdwang gaat het betreffende bestuursorgaan zelfstandig over tot daadwerkelijk optreden door de overtreding te beëindigen indien de ondernemer dat niet doet binnen de gestelde termijn. De bestaande illegale situatie kan dus door het optreden van het bestuursorgaan in overeenstemming worden gebracht met de wettelijk geldende normen. Hierbij moet gedacht worden aan het sluiten van een horeca-inrichting omdat geen vergunning is verleend.

De dwangsombevoegdheid en de bestuursdwangbevoegdheid kunnen niet gelijktijdig, maar wel achtereenvolgens worden toegepast. Dit betekent dat er steeds een keuze voor één van beide maatregelen zal worden gemaakt.

Bestuurlijke boete

Naast bovengenoemde maatregelen biedt de AW de burgemeester de bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete. Voor wat betreft de bestuurlijke boete is ervoor gekozen dit middel slechts in te zetten bij overtreding van de in de wet opgenomen leeftijdsgrenzen. Voor andere overtredingen bieden de voornoemde maatregelen voldoende handvatten.

Three strikes out

Uitgangspunt is dat er bij alcoholverkoop aan minderjarigen streng wordt opgetreden. De 'three strikes out' maatregel is daar een voorbeeld van. Niet vergunningplichtige detailhandel die alcohol verkoopt (supermarkten, warenhuizen, bezorgdiensten) kunnen worden gesanctioneerd als ze in een periode van 12 maanden drie keer of vaker alcohol verkopen aan minderjarigen. Met deze sanctie ontnemt de burgemeester de betreffende ondernemer tijdelijk het recht om alcohol te verkopen voor minimaal 1 week tot maximaal 12 weken.

Verschillende overtredingen

In het hiernavolgende protocol is een verdeling gemaakt naar regelgeving. Een onderscheid moet worden gemaakt tussen overtredingen van de Algemene plaatselijke verordening 2014 (Apv 2014) en de Alcoholwet (AW). Voor wat betreft overtredingen in horecagelegenheden van de Opiumwet of de Wet op de kansspelen wordt verwezen naar de daartoe gemaakte beleidstukken. Dat geldt ook voor overtredingen van het Activiteitenbesluit.

Overtredingen Algemene Plaatselijke Verordening

Overtreding artikel Apv	Korte omschrijving	Bestuursdwang/ dwangsom	Intrekking/schorsing vergunning
2.28	Terras zonder vergunning	Dwangsom	N.v.t.
2.28 jo. 1.4	Terras in strijd met vergunning	Dwangsom	Intrekking na dwangsomprocedure
2.29	Overtreding reguliere sluitingstijden	Dwangsom	N.v.t.
2.29 jo. 1.4	Overtreding sluitingsuur met vergunning	N.v.t.	Eerst waarschuwing Daarna intrekking
2.33A	Verstrekken alcoholvrije drank zonder vergunning	Dwangsom	N.v.t.
2.33E	Verbod geopend zijn zonder aanwezigheid leidinggevende	Dwangsom	Schorsen bij overtreding 5 voor max. 12 weken
2.34B, 1 ^e lid	Overtreding schenktijden	Dwangsom	n.v.t.
2.34B, 2 ^e lid	Verstrekken alcohol tijdens bijeenkomsten van persoonlijke aard of geen relatie met activiteit	Dwangsom	n.v.t.

Uitwerking dwangsom in het geval van 2.29 overtreding reguliere sluitingstijden

Indien een horecabedrijf niet beschikt over een ontheffing verlenging openingstijden gelden de reguliere sluitingstijden van artikel 2:29 Apv. Indien een horecabedrijf geopend is ná deze tijden, wordt een formeel handhavingstraject gestart. Eerst wordt het voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom op schrift gesteld. De overtreder wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze naar voren te brengen.

Afhankelijk van de ingediende zienswijze wordt de last al dan niet opgelegd. Als de dwangsom is opgelegd en er nogmaals een overtreding wordt geconstateerd, wordt de dwangsom verbeurd. Voordat over wordt gegaan tot invordering van die dwangsom, wordt de ondernemer door middel van een voornemen op de hoogte gebracht. Nadat de maximale dwangsom is verbeurd kan een nieuwe last onder dwangsom worden opgelegd met een hogere dwangsom.

Uitwerking intrekking ontheffing in het geval van 2.29 overtreding sluitingsuur

Indien een horecabedrijf beschikt over een ontheffing verlenging openingstijden en de voorwaarden verbonden aan deze vergunning overtreden worden, wordt bij een eerste overtreding een waarschuwing gegeven. Als daarna opnieuw een overtreding wordt geconstateerd wordt het formele handhavingstraject gestart. Eerst wordt een voornemen tot intrekking van de ontheffing op schrift gesteld. De overtreder wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze naar voren te brengen. Afhankelijk van de ingediende zienswijze wordt de vergunning voor de duur van 1 week ingetrokken. Bij een volgende overtreding wordt dezelfde procedure gevolgd, maar gaat het om een intrekking van 4 weken en uiteindelijk voor onbepaalde tijd.

Overtreedingen Alcoholwet

Overtreding artikel AW	Korte omschrijving	Bestuursdwang / dwangsom	Intrekking/schorsing vergunning	Bestuurlijke boete*	Three strikes out
3 (geen vergunning aangevraagd of geweigerd)	Zonder vergunning het horecabedrijf/slijtersbedrijf uitoefenen	Toepassen bestuursdwang bij 1 ^e constatering	n.v.t.		n.v.t.
13, 1 ^e lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank voor elders dan in een horecabedrijf	Dwangsom	Schorsen bij overtreding 5 voor max. 12 weken		N.v.t.
13, 2 ^e lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank ter plaatse in een slijtersbedrijf zonder verzoek klant	Dwangsom	Schorsen bij overtreding 5 voor max. 12 weken		N.v.t.
14, 2 ^e lid	Verbod bedrijfsactiviteiten in een horecalokaliteit of op terras	Dwangsom	Schorsen bij overtreding 5 voor max. 12 weken		N.v.t.
19, 1 ^e lid	Verbod bestelservice sterke drank	Dwangsom	N.v.t.		N.v.t.
19, 2 ^e lid	Verbod bestelservice zwak alcoholhoudende drank	Dwangsom	N.v.t.		N.v.t.
20, 1 ^e lid	Verstrekken alcoholhoudende drank aan jongeren waarvan niet is vastgesteld dat zij de leeftijd van 18 hebben bereikt	N.v.t.	Schorsing bij overtreding 3 voor max. 12 weken, daarna intrekken vergunning	1360/2720 Voor eerste 2 overtredingen	n.v.t.
20, 1 ^e lid (i.c.m. art. 44)	Verstrekken alcoholhoudende drank aan jongeren waarvan niet is vastgesteld dat zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt	Evt. bestuursdwang bij oplegging ontzegging bevoegdheid verkoop zwak-alcoholhoudende drank		1360/2720	Ja

Overtreding artikel AW	Korte omschrijving	Bestuursdwang / dwangsom	Intrekking/schorsing vergunning	Bestuurlijke boete*	Three strikes out
24, 1 ^e lid	Verbod geopend zijn zonder aanwezigheid leidinggevende	Dwangsom	Schorsen bij overtreding 5 voor max. 12 weken		n.v.t.
24, 2 ^e lid	Verboden geopend zijn zonder aanwezigheid leidinggevende of barvrijwilliger (paracommercieel)	Dwangsom vanaf 2 ^e overtreding	Verplichte iva-training bij 1 ^e overtreding		n.v.t.
25, 1 ^e lid	Verbod op aanwezigheid van alcoholhoudende drank	Bestuursdwang	N.v.t.		n.v.t.
25, 2 ^e lid	Verbod op het nuttigen van alcoholhoudende drank in voor publiek geopende ruimte	Bestuursdwang	N.v.t.		n.v.t.
29, 3 ^e lid	Vergunning/aanhangsel niet aanwezig in bedrijf	Dwangsom	N.v.t.		n.v.t.
35,2 ^e lid	Niet voldoen aan beperkingen/voorschriften ontheffing	Maatwerk Afhankelijk van voorschriften	Intrekking Maatwerk		n.v.t.
38	Onjuiste gegevens verstrekken bij aanvraag	N.v.t.	intrekking		n.v.t.

* eerste bedrag geldt voor de natuurlijke persoon of rechtspersoon die op de dag waarop de overtreding is begaan minder dan 50 werknemers telde;

* tweede bedrag geldt voor de natuurlijke persoon of rechtspersoon die op de dag waarop de overtreding is begaan meer dan 50 werknemers telde.

[Uitwerking bestuursdwang in het geval van art. 3 horecabedrijf geopend zonder geldige drank- en horecaverunning](#)

Indien een horecabedrijf wordt uitgeoefend zonder geldige alcoholvergunning wordt bevolen tot beëindiging van de drankverkoop en wordt mondeling het voornemen kenbaar gemaakt tot sluiting van de horeca-inrichting. De overtreder wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze naar voren te brengen. Afhankelijk van de ingediende zienswijze wordt een sluitingsbevel genomen. Daarbij dient een termijn in acht te worden genomen zodat de ondernemer zelf de mogelijkheid krijgt om tot sluiting over te gaan. Er zijn gevallen denkbaar waarin de situatie dermate spoedeisend is dat eerst over wordt gegaan tot sluiting en pas daarna een last onder bestuursdwang op schrift wordt gesteld. Daarbij moet gedacht worden aan situaties waarin de veiligheid van eventuele bezoekers ernstig in het geding is.

De ondernemer kan in de gelegenheid worden gesteld om alsnog een aanvraag in te dienen. In de tussentijd dient de horecagelegenheid echter wel gesloten te zijn. Onduidelijk is immers of voldaan wordt aan bijvoorbeeld de inrichtingseisen.

[Uitwerking dwangsom in het geval van art. 13 1^e lid AW overtreden verbod om vanuit een horecabedrijf drank te verstrekken voor gebruik elders](#)

Indien vanuit een horecabedrijf drank wordt verstrekt voor gebruik elders dan ter plaatse, wordt het verbod in artikel 13 1^e lid overtreden en wordt een dwangsom opgelegd. Het voornemen tot het opleggen van de dwangsom wordt schriftelijk bevestigd. De overtreder wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze naar voren te brengen.

Afhankelijk van de ingediende zienswijze wordt de last al dan niet opgelegd. Als de dwangsom is opgelegd en er nogmaals een overtreding wordt geconstateerd, wordt de dwangsom verbeurd. Voordat over wordt gegaan tot invordering van die dwangsom, wordt de ondernemer door middel van een voornemen op de hoogte gebracht. Nadat de maximale dwangsom is verbeurd, dus na 4 overtredingen, wordt de vergunning geschorst. Dit kan voor een periode van maximaal 2 weken. In dit geval moet opnieuw een zienswijzenprocedure worden gevoerd.

Overtreding artikel AW	Korte omschrijving	Bestuursdwang/ dwangsom	Intrekking/schorsing vergunning	Bestuurlijke boete*	Three strikes out
20, 4 ^e lid	Verbod op aanwezigheid personen onder invloed	Strafrecht	Schorsing	N.v.t	n.v.t.
20, 5 ^e lid	Verbod dienst te doen onder invloed	Strafrecht	Schorsing	N.v.t	n.v.t.

Ingeval van overtreding van bovengenoemde artikelen kan, naast de bestuursrechtelijke maatregel van schorsing, ook strafrechtelijk worden opgetreden. In artikel 252, eerste lid, aanhef onder 1, van het Wetboek van Strafrecht is het verstrekken van alcoholhoudende drank aan personen onder invloed strafbaar gesteld.